

2012

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A
SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE
VRBOV 2012-2018

Obsah

Úvod	2
1 Základná situácia obce	3
Prírodné pomery.....	4
2.1 Geologické pomery.....	4
2.2 Morfogeografické pomery	4
2.3 Klímageografické pomery.....	5
2.4 Hydrogeografické pomery	5
2.5 Pedogeografické pomery	7
2.6 Biogeografické pomery.....	8
2.7 Zoogeografická charakteristika	10
2.8 Ochrana prírody.....	11
3. Socioekonomické pomery	12
3.1 Historický vývoj obce Vrbov	12
3.2 Morfogenetický vývoj obce Vrbov.....	14
3.3 Demografické pomery obce	14
3.4 Hospodárstvo obce	21
3.5 Environmentálne problémy	27
4 Prieskum názorov obyvateľov obce Vrbov	29
5 SWOT analýza obce Vrbov	33
6 Obecný majetok a rozpočet obce Vrbov	36
7 Prvé programovacie obdobie (2004-2006) v obci Vrbov	37
8 Druhé programovacie obdobie (2007-2013) v obci Vrbov	38
9 Vízia obce	40
10 Strategický cieľ obce	41
10.1 Prioritné oblasti rozvoja obce Vrbov	41
10.2 Strategický zámer prioritných oblastí	43
11 Akčný plán	46
12 Monitorovanie a hodnotenie	50
12.1 Harmonogram realizácie	50
Záver.....	51
Zoznam použitej literatúry.....	53

Úvod

Dokument „Program hospodárskeho sociálneho rozvoja obce Vrbov s výhľadom do roku 2018” je strednodobý strategický dokument, ktorý na podmienkach hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Je základným prostriedkom na naplnenie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Tento dokument vychádza zo zákona NR SR č. 539/ 2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorý zároveň definuje Program hospodárskeho sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci kompletnú analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné prúdy jej vývoja, ustanovenie dôležitých cieľov a prvoradé potreby a úlohy obce. Prvoradé potreby v rozvoji technickej a sociálnej infraštruktúry, v starostlivosti o životné prostredie, v kultúre, vzdelaní, v rozvoji cestovného ruchu a ďalšie oblasti, ktoré je potrebné vykonávať na úrovni miestnej samosprávy pre oživenie sociálneho a ekonomického rozvoja obce. PHSR obce je súčasťou sústavy dokumentov : Národného strategického referenčného rámca jeho operačných programov a Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce sa skladá z troch častí :

Analytická časť sa skladá z analýzy prírodných a socio- ekonomických podmienok územia. Záverom prvej časti je SWOT analýza, ktorá obsahuje silné a slabé stránky a taktiež príležitosti a ohrozenia skúmanej obce.

Strategická časť- na základe analýzy z prvej časti sa sformuje vízia, stručná predstava obce o dosiahnutí cieľov PHSR, obraz obce o 7 rokov. Cieľový stav v jednotlivých oblastiach, hodnotených vo SWOT analýze definuje strategické ciele.

Implementačná časť –Zásady, metodiky, riadenia, monitorovania, kontroly. Hlavnou kapitolou tretej časti je akčný plán. Ide o krátkodobý plán, ktorý zohľadňuje aktuálne, finančné a technické kapacity a poradie dôležitosti jednotlivých aktivít.

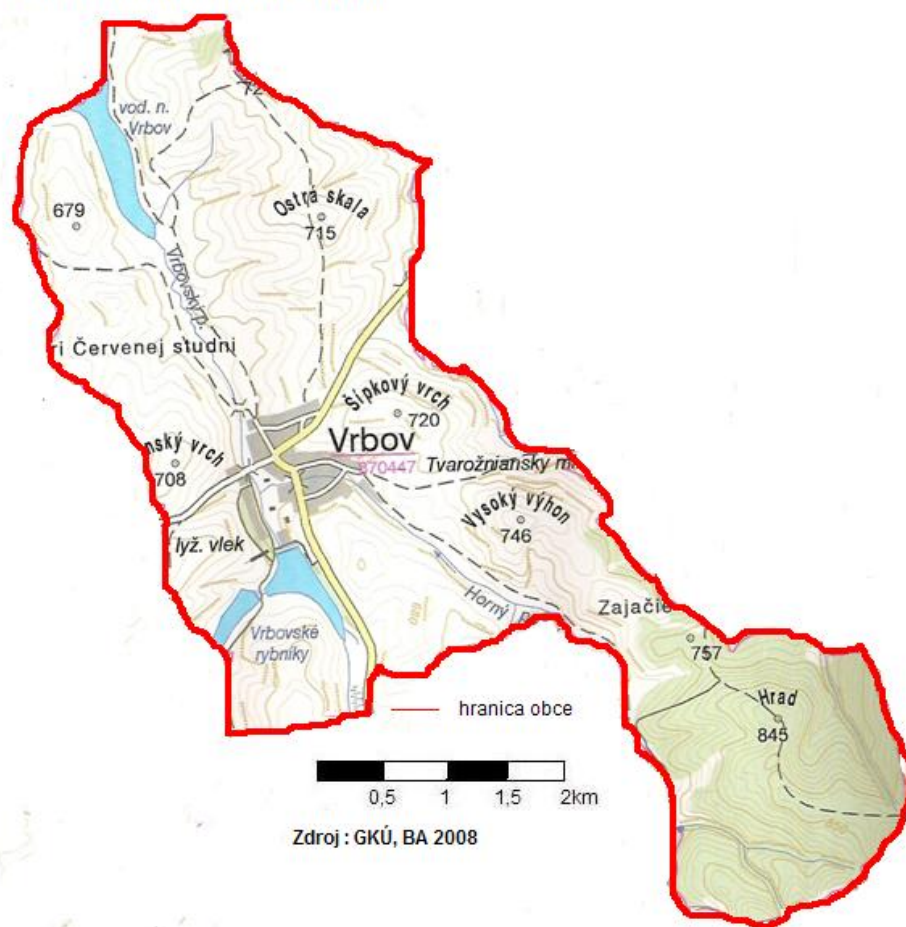
1 Základná situácia obce

Územie obce Vrbov sa rozprestiera 49° 05' severnej geografickej šírky a 20° 25' východnej geografickej dĺžky. Rozloha obce je 19,305 km² a nadmorská výška stredu obce je 657 m.n.m. Najnižší bod obce 637 m.n.m. nachádza sa pri Vrbovskom potoku v severozápadnej časti obce. Najvyšší bod obce Spálenisko 867 m.n.m. nachádza sa v južnej časti územia v blízkosti hraníc s obcou Abrahámovce.

Vrbov sa rozkladá vo východnej časti Podtatranskej kotliny a zároveň v západnej časti Levočských vrchov. Leží v doline Vrbovského potoka, na ktorom sú vybudované vodné plochy rybníkov.

Z administratívneho hľadiska obec susedí na severe s mestom Kežmarok, na východe sú to obce Ľubica a Tvarožná, na juhu Vlkovce, Abrahámovce, na západe obce Vlková, Žakovce a Huncovce. Vrbov patrí do okresu Kežmarok a do Prešovského samosprávneho kraja. Obec je súčasťou Mikroregiónu Levočské vrchy- Západ.

Základná situácia obce Vrbov

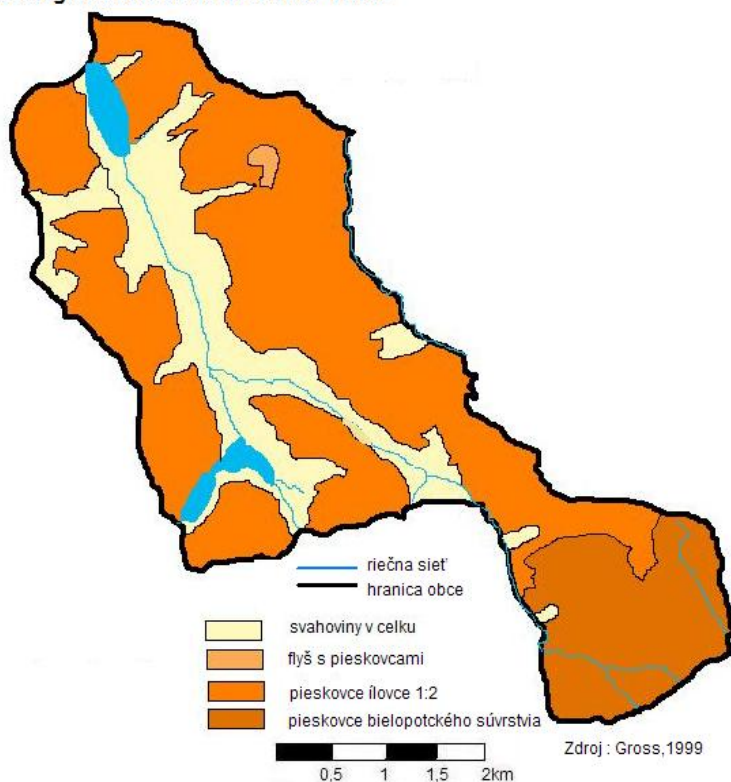

Prírodné pomery

2.1 Geologické pomery

Územie obce Vrbov patrí do oblasti Západných Karpát, do časti Vnútorne Západne Karpaty a do jednotky Paleogén, neogén a kvartér karpatských kotlín. Geologický vývoj tejto oblasti bol zložitý.

Geologická stavba územia obce Vrbov

Územie obce je najviac budované Zubereckým súvrstvom vrchného eocénu-oligocénu. Typický flyš je charakterizovaný pomerom 1:2 pieskovcov a ílovcov. Svahoviny v celku sa na území vyskytujú v oblasti Vrbovského potoka a jeho prítokov. V južnej časti obce je podložie budované bielopotockým súvrstvom. Na severe územia sa vyskytujú v malom množstve kežmarské vrstvy a to : flyš s prítomnosťou lavíc pieskovcov bielopotockého typu.

2.2 Morfogeografické pomery

Obec Vrbov patrí do dvoch geomorfologických celkov Podtatranská kotlina a Levočské vrchy. Podtatranská kotlina sa rozprestiera takmer na celom sledovanom území. Kotlina patrí do Alpsko-Himalájskej sústavy, do podsústavy Karpaty, provincie Západne Karpaty, do subprovincie Vnútorne Západne Karpaty a do oblasti Fatransko- tatranskej. V časti Fatransko- tatranskej leží v Podtatranskej kotline a v podcelku Popradská kotlina. Levočské vrchy zasahujú do južnej časti obce. Tie už zaraďujeme k Vonkajším Západným Karpatom, regiónu Podhôrno- magurskej oblasti a do podcelku Levočská planina (Mazúr, Lukniš, 1980).

Z celku Podtatranská kotlina sa na sledovanom území vyčleňuje Popradská kotlina. Popradská kotlina je najvyššie položenou kotlinou na Slovensku. Jej dno leží v nadmorskej výške od 500 do 900m. Štrbský prah ju rozdeľuje na Popradskú kotlinu a Liptovskú kotlinu. Podtatranská kotlina sa od ostatných kotlín líši prítomnosťou pleistocénnych terasovaných glaci-fluviálnych kužeľov. Mohutné kužele sa ukladali v glaciáloch na tokoch pritekajúcich zo zaľadnených Tatier a zatláčali hlavné kotlinové toky Biely Váh a Poprad na južný okraj kotliny k úpätiu Nízkych Tatier (Lacika, 2001).

Levočské vrchy hraničia na východe s pohoriami Branisko a Bachureň. V oboch prípadoch ide o pomerne krátku hranicu. Dlhšia je už hranica na severovýchode so Spišsko-šarišským medzihorím. Na severe je to opäť krátka hranica so Spišskou Magurou. Na východe prechádzajú Levočské vrchy do Podtatranskej kotliny a na juhu zase do Hornádskej kotliny. Kolačkovský chrbát“ v severnej časti a väčšie „Lubické predhorie“ v južnej časti. Levočské planiny zaberajú južnú časť Levočských vrchov a tvoria vlastne najbližšie okolie mesta Levoče zo severnej strany. Má taktiež dve časti. Väčšia časť Levočských planín sa nazýva „Levočské úbočie“. Rozprestierajú sa približne od obce Abrahámovce až po Nižný Slavkov (www.rzlevoca.sk).

2.3 Klímageografické pomery

Podľa Lapina obec zaradíme do chladnej klimatickej oblasti, do okrsku mierne chladného kde priemerne teploty vzduchu v mesiaci júl dosahujú 12 až 16°C a v mesiaci január sa priemerne hodnoty pohybujú -5°C. Počet letných dní v obci je menej ako 50. Priemerný úhrn zrážok 600 mm. Pre obec je charakteristické to, že sa nachádza v zrážkovom tieni. Priemerná ročná výška snehovej pokrývky v obci dosahuje 10,7 cm a počet dní so snehovou pokrývkou v obci prekračuje hodnotu 100 dní.

2.4 Hydrogeografické pomery

Voda a jej kolobeh predstavujú významnú zložku prírodného prostredia, ako aj základnú podmienku udržania života. Patria medzi dôležité činitele, ktoré určujú hospodársky rozvoj územia (Lukniš, 1972).

K povrchovým vodám tečúcim zaradíme v skúmanom území **Vrbovský potok** s jeho prítokmi. Vrbovský potok patrí do umoria Baltického mora a do povodia rieky Poprad. Rieka Poprad vznikla sútokom Hincovho potoka a potoka Krupá. Celková dĺžka rieky 154 km (z toho v Poľsku 59 km), vlieva sa do Dunajca medzi Starym a Nowym Saczom. Ako jediná odvádza vody slovenských tokov do Baltického mora. Povodie Popradu má rozlohu 2081 km². Vzhľadom na vodný režim patrí k riekam snehového typu s vysokými vodnými stavmi v

apríli až júli, minimálnymi prietokmi v januári a februári. Priemerný ročný prietok pri ústí je $20 \text{ m}^3/\text{s}$ (<http://www.vysoke-tatry>).

Vrbovský potok je pravostranným prítokom Popradu a má dĺžku 10 km. Na hornom toku v juhovýchodnej časti obce Žakovce sa na krátkom úseku rozvetvuje na dve ramená. Na strednom toku potoka boli vybudované tri rybníky, z ktorých jeden patrí do územia obce Žakovce. Vrbovský potok má svoje prítoky. Sprava je to prítok Vlková, ktorý ústi do 1. Vrbovského rybníka a Horný potok ústi do Vrbovského potoka za Materskou škôlkou. Tretím prítokom zľava je Žakovský potok, ktorý ústi do vodnej nádrže Vrbov na severe územia obce. Vrbovský potok pramení v oblasti Horanské v obci Švábovce časť Hôrka (750 m.n.m.). Ústie potoka sa nachádza za vodnou nádržou Kežmarok, na území mesta Kežmarok.

Minerálne a termálne pramene

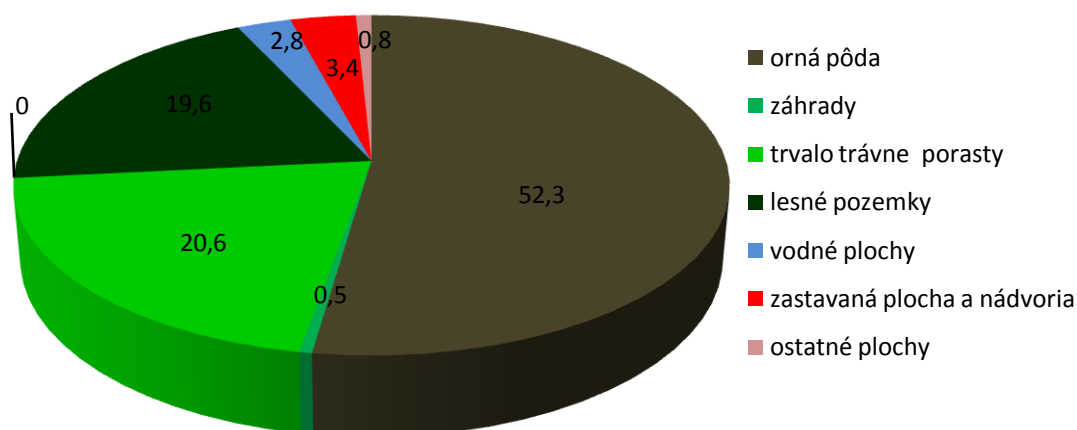
Obec je pomerne chudobná na minerálne pramene, ale naopak na termálne pramene je bohatá. V obci sa nachádzajú dva geotermálne vrty. Vrt VR - 1 bol odvrtný s cieľom zachytiť termálnu vodu. Situovaný bol južne od obce Vrbov za jazerom. Chránený je drevenou stavbou. Vrt je hlboký 1742,0 m, technické práce realizoval Geologický prieskum Ostrava v rokoch 1981-1982. Kolektorom termálnej vody sú triasové dolomity. Vrt je zabudovaný oceľovými pažnicami o priemere 308 mm (do hĺbky 600,0 m, o priemere 216 mm (do hĺbky 1536,6 m) a o priemere 140 mm (do hĺbky 1742,0 m) s perforáciou v hĺbkach 1490,0 - 1516,0 m, 1493,15 - 1691,2 m, 1702,24 - 1733,5 m. Po odvrtní a zabudovaní vrtu vystúpila hladina podzemnej vody nad terén, preliv termálnej vody bol v množstve $28,0 \text{ l/s}$ s teplotou vody $56,0 \text{ }^{\circ}\text{C}$. Odoberá sa 80 percent prelivu. Podľa STN 86 8000 je voda prírodná, slabo mineralizovaná, hydrouhličitanovo-síranová, vápenato-horečnatá, so zvýšeným obsahom fluóru, horúca, hypotonická. Vrt VR - 2 bol odvrtný s cieľom zachytiť využiteľné množstvo termálnej vody. Situovaný je južne od obce Vrbov, SZ od vrtu VR - 1 (prístup po panelovej ceste). Chránený je dreveným prístreškom. Odvrtný bol do hĺbky 2502,0 m GP Ostrava v roku 1988. Vrt je zabudovaný oceľovými pažnicami o priemere 530 mm (do hĺbky 11,6 m), o priemere $13 \frac{3}{8}$ " (do hĺbky 398,3 m), o priemere $9 \frac{5}{8}$ " mm (do hĺbky 1523,86 m) a o priemere $7 \frac{1}{2}$ " a $6 \frac{5}{8}$ " (v hĺbke 1495,86-2018,1 m), v úseku 2018,1 - 2502,0 m nezapažený. Perforácia je umiestnená v hĺbkach 1539,5-1605,7 m, 1628,15-1820,6 m a 1852,7 m. Po odvrtní a zabudovaní vrtu bol preliv termálnej vody v množstve $33,0 \text{ l/s}$ s teplotou vody $63,0 \text{ }^{\circ}\text{C}$ (<http://www.sazp.sk/>)

2.5 Pedogeografické pomery

Celková rozloha obce Vrbov je 19 304 998 m². Z toho **poľnohospodárska pôda** má 14 160 747 m², čo predstavuje 73,4% z celkovej rozlohy obce. Poľnohospodárska pôda sa člení na ornú pôdu, chmeľnice, vinice, záhrady, ovocné sady, trvalé trávnaté porasty. Najväčšiu rozlohu v obci zaberá orná pôda a to 10 094 706 m² čo je 52,3%. Chmeľnice a vinice sa v obci nevyskytujú, je to spôsobené aj nadmorskou výškou a podnebím, v ktorej sa obec nachádza. Záhrady zaberajú 0,5%, 82 350 m² z celkovej rozlohy.

Graf č.1 : Štruktúra pôdneho fondu obce Vrbov v %

Zdroj : ŠÚSR, 2012

Nepoľnohospodárska pôda tvorí 26,6 % z rozlohy obce. Najväčšie zastúpenie majú lesné pozemky ktoré tvoria 19,6 % s hodnotou 3 786 433 m². Zastavané plochy a nádvorcia pokrývajú 665 756 m², čo predstavuje 3,4%. Vodné plochy tvoria 2,8% a ich rozloha 552 941 m².

Pôdne druhy

Územie obce Vrbov z hľadiska pôdnych druhov delíme do 2 skupín a to : hlinité a piesočnato-hlinité. Hlinité pôdy sú roztrúsene takmer po celom území obce. Tieto pôdy vznikajú na aluviálnych náplavoch, andezitoch, rulách, fylitoch, vápencoch, čadičoch, a najmä na sprašiach. V obci sa nachádzajú najmä na pieskovcoch a ílovcoch. Tvoria najväčšiu časť plochy územia. Sú to naše najúrodnejšie pôdy. Majú dostatočne vysoké hodnoty sorpčnej schopnosti, vodnej a vzdušnej kapacity, priepustnosti, infiltrácie a vzlínavosti. Tieto vlastnosti zaručujú týmto pôdam výbornú úrodnosť čo ich predurčuje na pestovanie plodín náročnejších na živiny. Vyskytujú sa aj na aluviálnych náplavoch nív riek, na zvetralinách hornín v podhorských a horských pásmach. Z hľadiska obrábania sú kypré, súdržné.

Piesočnato-hlinité pôdy –sú podobné ako hlinité pôdy, avšak so zreteľným i keď nie dominantným obsahom piesku, sú slabo plastické. V obci sa nachádzajú v menšom množstve a to prevažne na východe územia.

Pôdne typy

Na území obce sa vyskytujú dva typy pôd a to : fluvizem a kambizem. Fluvizem ide o skupinu pôd, ktorá vzniká iniciálnym pôdotvorným procesom, tlmeným či narúšaným rôznymi faktormi a podmienkami. Pôdy prevažne s ochrickým Ao- horizontom, silikátovým až karbonátovým bez ďalších diagnostických horizontov, s výnimkou glejového horizontu, občas s umbrickým (Au) horizontom a náznakmi ďalších horizontov (Šály, 2000). Pôda s diagnostickým ochrickým Ao - horizontom do 30 cm a možným náznakom glejového G - horizontu do 100 cm z holocénnych fluvialnych sedimentov ako sú hliny, piesky a piesčité hliny. Ide o pôdu, ktorá je, alebo donedávna bola ovplyvňovaná záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Má svetlý humusový horizont. (Bielek, Šurina, 2000). Nachádzajú sa v nivách riek, ale na rozdiel od čiernic ich vývoj je opakovane narušovaný záplavami. Na území obce sa nachádzajú v okolí Vrbovského potoka.

Takmer na celom území sa nachádzajú pôdy kambizeme. Sú pôdy s rôzne hrubým svetlým humusovým horizontom pod ktorým je B horizont zvetrávania skeletnatých substrátov s rôznym, väčšinou však vyšším obsahom skeletu. V obci prevažuje kambizempseudoglejová, ktorá sa vyskytuje na ťažších zvetralinách. Kambizeme sa z hľadiska úrodnosti považuje za menej úrodne pôdy. Nakoľko sa nachádzajú na zvetralinách pevných hornín, často obsahujú v celom profile kamene a štrk. Vyhovujú však podmienkam lesného hospodárstva. Vzhľadom na ich výskyt na svahoch sú pri odlesnení veľmi postihnuté urýchlenou vodnou eróziou (Baláž – Vanková – Kramáreková - Hasprová, 2004).

2. 6 Biogeografické pomery

Z hľadiska fytogeografického členenia obec Vrbov zaradujeme do dvoch zón a to ihličnatá a buková zóna.

Tabuľka č. 2 : Fytogeografické členenie obce Vrbov

Zóna	Podzóna	Oblasť	Podoblasť
Ihličnatá	horská	nešpecifikovaná	Popradská
Buková	horská	flyšová	Levočské vrchy

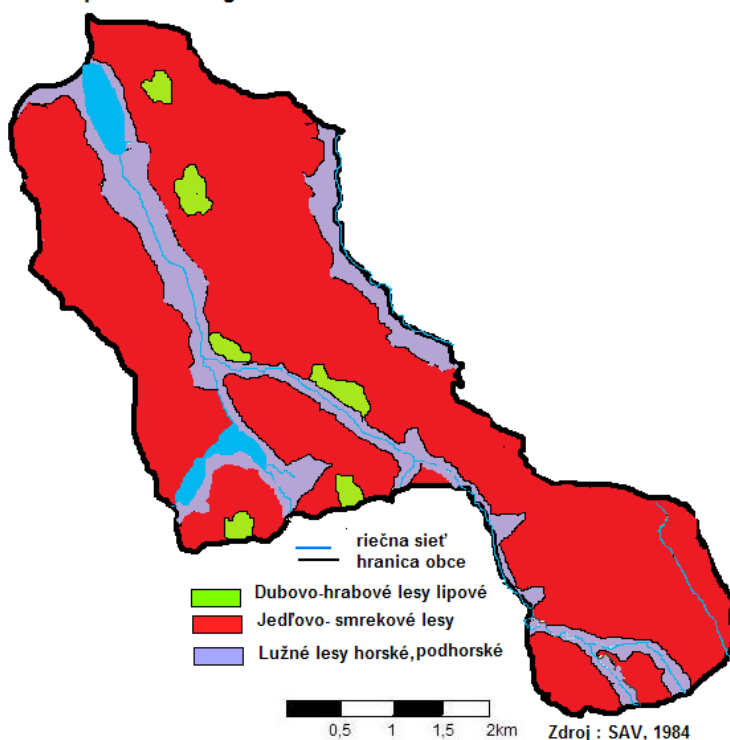
Plesník, 2002

Potenciálna prirodzená vegetácia

Potenciálna prirodzená vegetácia je takou vegetáciou, ktorá by sa vyvinula na určitom území za súčasných klimatických, edafických a hydrologických pomerov bez antropogénneho vplyvu. Konštrukcia mapy vychádza zo súčasných podmienok prostredia, pričom rešpektuje všetky nenávratné zmeny prostredia vytvorené ľudskou činnosťou.

Potenciálna prirodzená vegetácia obce Vrbov

Z hľadiska potenciálnej prirodzenej vegetácie by sa na väčšine územia obce nachádzali lesy jedľovo-smrekové. V pôvodnom zložení mala prevahu jedľa (*Abies alba*) primiešaný bol aj smrek (*Picea abies*), vtrúsený smrekovec (*Larix decidua*) prípadne borovica sosná (*Pinus sylvestris*) z listnatých stromov jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), javor

horský (*Acer pseudoplatanus*).

Lužné lesy podhorské a horské by lemovali Vrbovský potok z oboch strán a ťahali sa južným smerom z dôvodu podmäčania plochy podzemnou vodou. Na pobreží vodného toku a horských bystrín by sa tiahli úzke, často pretŕhané pásy porastov s vrbou sivou (*Salix eleagnos*) a vrbou purpurovou (*Salix purpurea*). Druhové zloženie bylinného poschodia by bolo pestré, pretože k hygrofilným (záružlie močiarné, bodliak lopúchovitý atď.) a subhygrofilným druhom by často prenikali aj vodou splavené druhy z okolitých lesných alebo prameniskových spoločenstiev (Michalko, 1986).

Dubovo hrabové lesy lipové

Na základe dnešnej prirodzenej vegetácie, ktorá bola oddávna veľmi ovplyvňovaná človekom, možno usúdiť, že vedúcou drevinou v prirodzených spoločenstvách bol *Quercus robur* na horších mokrejších pôdach na plošinách, kde bol v rovnováhe so smrekom. Ostatné polohy s lepšími pôdami typu hnedozemí zaberá zmiešaný les lipovo-smrekový, v ktorom hrab

nahrádza kontinentálnejšia lipa, silnú účasť mali dub letný a smrek vtrúsené boli ostatné dreviny

Reálna vegetácia

Rastlinná pokrývka je na rôznych miestach rôzna. Závisí od podkladu, polohy a klímy. Dnešný stav je výsledkom dlhodobého vývoja. Pôvodnú vegetáciu silne pozmenil a ovplyvnil človek, mohla sa zachovať len na miestach, kde človek nezasahoval (Lukniš, 1972). Spoločenstvá jedľovo smrekových lesov sú jedným spoločenstvom, ktoré sa zachovalo až do súčasnosti. Od ostatných kontaktných spoločenstiev sú veľmi dobre ohraničené. Stromové poschodie je tvorené jedľou bielou (*Abies alba*). Zloženie bylinného porastu je premenlivé a pod vplyvom kontaktných spoločenstiev (polia, lúky, pasienky a pod.), uplatňujú sa predovšetkým hygrofilné a nitrofilné druhy. Z krovín a rastlinných spoločenstiev sa na území Vrbova darí púpave lekárskej (*Taraxacum officinalis*), bodliaku veľkokvetému (*Arctium lappa*), z poľnohospodárskych plodín spomenieme obilniny, jačmeň, pšenica a zemiaky.

2.7 Zoogeografická charakteristika

Živočíšne spoločenstvá sú priamo viazané na rastlinstvo a určované ďalšími prírodnými podmienkami, podobne ako aj antropogénnymi činiteľmi. Živočíchy žijúce na území Vrbova rozdeľujeme podľa Lauka (2003) do nasledujúcich spoločenstiev: živočíšne spoločenstvo lesov, živočíšne spoločenstvo polí a lúk, živočíšne spoločenstvo vôd, močiarov a brehov, živočíšne spoločenstvo ľudských sídlisk. Veľké množstvo druhov, tzv. arboricolné živočíchy, sú prispôsobené životu na stromoch. Na ihličnatých stromoch sa nachádza bezkrídla kobylka smreková (*Barbitistes constrictus*). Z rastlinných vošiek sú na ihličnaté stromy viazané medovice z rodu *Cinara*. Ihličím sa živí húsenice motýľa mníšky obyčajnej (*Lymantria monacha*). Na drevo ihličnatých hôr je viazaný lykožrút smrekový (*Ipstypographus*) afuzáč smrekový (*Monochamus sutor*). Špecifickými biotopmi sú poľné hôrky a kroviny, kde sa vyskytujú druhy zo spoločenstva hôr, no taktiež i zo spoločenstva polí. Druhové zloženie fauny týchto biotopov je najpestrejšie, a teda z hľadiska ochrany fauny i najdôležitejšie. Poľné hôrky sa v chotári Vrbova vyznačujú charakteristickými druhmi sú tu: jež obyčajný (*Erinaceus europaeus*), zajac poľný (*Lepus europaeus*), hranostaj obyčajný (*Mustela erminea*), potkan obyčajný (*Rattus norvegicus*), lasica obyčajná (*Mustela putorius*). Charakteristickým druhom červov je dažďovka zemná (*Lumbricus terrestris*). Častým druhom hmyzu je ucholak obyčajný (*Forficula auricularia*). Chrobáky zastupujú okrem iných bystruška medená (*Carabus cancellatus*), či bzdocha kapustová (*Eurydema oleracea*). V poľných biotopoch je

z obojživelníkov charakteristická ropucha obyčajná (*Bufo bufo*) a ropucha zelená (*Bufo viridis*). Plazy sú zastúpené jaštericou živorodou (*Lacerta vivipara*), slepúchom lámavým (*Anguis fragilis*), na vlhkých miestach užovkou obyčajnou (*Natrix natrix*).

Vtáctvo si v poľných biotopoch vyhľadáva prevažne potravu, pričom hniezdi v poľných hôrkach, kroví a podobne. Vzhľadom na rozsiahle plochy poľnohospodárskej krajiny s malým zastúpením krovitej a stromovitej vegetácie je avifauna tohto spoločenstva druhovo chudobná a je reprezentovaná bežnými druhmi spevavcov. Kultúrna krajina so všetkými antropnými zmenami najlepšie vyhovuje hrabošovi poľnému (*Microtus arvalis*). Pre poľovníkov majú veľký význam srnec hôrny (*Capreolus capreolus*), jeleň obyčajný (*Cervus elaphus*), sviňa divá (*Sus scrofa*),

Živočíšne spoločenstvo ľudských sídiel, z ktorého sú najcharakteristickejšie také druhy ako lastovička domová (*Hirundo rustica*), myš domová (*Mus musculus*), vrabec domový (*Passer domesticus*) no a samozrejme aj klasické domáce zvieratá ako sú pes, mačka, koza, kôň, ovce, svine, zajace, ale napríklad aj hlodavce a parazity.

2.8 Ochrana prírody

Ochranou prírody a krajiny sa rozumie obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prípadne dedičstvo, vzhľad krajiny a znížiť jej ekologickú stabilitu, ako i odstraňovanie takýchto zásahov. Ochranou prírody sa rozumie aj starostlivosť o ekosystémy. Osobitná ochrana prírody sa realizuje územnou ochranou vo vymedzenom území, druhovou ochranou rastlín, živočíchov, nerastov, skamenelín a ochranou drevín (<http://www.enviro.gov.sk/>). Jednotlivé chránené objekty majú rozdielne prírodovedné a kultúrno-spoločenské hodnoty, teda aj poslanie. Podľa toho ich kategorizuje Zákon o ochrane prírody č. 543/2002.

Na územie obce nezasahuje ani jedno z chránených území Natura 2000. Do tejto sústavy najbližšie zaraďujeme Národný park Slovenský raj a Tatranský národný park. Oba tieto parky sú od obce vzdialené 15 km.

3. Socioekonomické pomery

3.1 Historický vývoj obce Vrbov

Osídlenie obce siaha do staršej doby kamennej. Pravekí obyvatelia mladšej volútovej, bukovohorskej a železovskej kultúry takmer pred **7000 rokmi** kultivovali pôdu na území obce.. Významnou archeologickou lokalitou je poloha „Hrad- Burg“, ktorá sa nachádza v juhovýchodnej časti obce, blízkosti dôležitej stredovekej cesty. V lokalite „ Vysoký výhon“ boli nájdené archeologické pamiatky po rozrušených príbytkoch s ohniskami a v ich blízkosti sa koncentrovali najmä črepy z hlinených nádob z neolitu (okolo roku 4000 pr. Kr.), ale aj črepy zo slovanských hrncov z obdobia **9-10 stor. po Kr.** Na severovýchodnom svahu kopca Kosov kruh, teda v polohe Pod Kosovým kruhom II sa zistilo, že plocha s rozlohou asi 5000m² bola takisto osídlená v mladšej dobe kamennej. V juhovýchodnej časti obce Dubový chrbát na pravom brehu Horného potoka na ploche okolo 3000 m² sa nachádzalo sídlisko z mladšej doby rímskej (3. a 4. Stor. po Kr.). V zárezoch poľných ciest sa v piatich polohách zistili porušené praveké zemnicové príbytky.

Stredoveký vývoj obce je spojený so staroslovienskym osídlením. Trvalé osídlenie obce pred 13. storočím bolo situované predovšetkým juhovýchodne od rímskokatolíckeho farského kostola svätého Serváca. Je pravdepodobné, že slovienská veľkomoravská a povelkomoravská dedina v listinách pomenovaná ako Werbew bola práve niekde v tejto polohe, a že stredoveký Vrbov začínal svoju existenciu ako slovanské sídlo.

Postavenie obce v stredoveku súviselo s rozvojom obchodných ciest križujúcich Spiš. Prvá písomná zmienka o Vrbove pochádza z roku **1251**, kde sa spomína v listine Bela IV. Názov obce sa historicky vyvíjal. Názvy obce boli „Menhardsdorf, Werbo, Menyhárd, Menhardi, Villa, Männersdorf, Wrnowé“ Veľmi významne v dejinách obce bolo obdobie nemeckej kolonizácie , ktorá tu prebiehala najmä v 12 a 13. Storočí. Vrbov sa postupne premenil na stredoveké slobodné mestečko. Nedá sa zatiaľ jednoznačne povedať, či sa Nemci usadili v samotnej obci a ju len dosídlili, alebo, čo je zatiaľ najpravdepodobnejšie, si blízko nej založili samostatnú Menhárdovu Dedinu- VillaMenhardi, ktorá so starým Vrbovom splynula okolo roku **1260**. Menhard bol akiste šoltýsom, čiže človekom, ktorý sem priviedol osadníkov a založil nemeckú dedinu. Proces splývania osád sa určite veľmi urýchlil po roku **1271**, keď spišskí Nemci dostali významné privilégia. Vidieť to aj z toho, že potvrdení tohto veľkého privilégia v roku 1317 sa Vrbov spomína ako “ VillaMeynhardiquaVirboappellatur“ – Meynhardova dedina, ktorá sa nazýva Vrbov. Uvedené privilégium premenilo Vrbov na slobodné mestečko. Občania si každoročne mohli voliť richtára a mestskú radu, ktorí

vykonávali aj funkciu nižšieho súdnictva. K dejinám Vrbova 14. a 15. storočí sa zachovalo len veľmi málo historických prameňov. K významným výsadám spišských miest patrilo aj právo voľby farára. Tí si na Spiši vytvorili združenie, ktoré sa nazývalo Bratstvo XXIV kráľovských farárov. Vrbovský farár bol významným členom tohto bratstva. Začiatkom 14. storočia však došlo k sporom medzi vrbovským farárom a Leukovými synmi Mikulášom, Vilannom a Detrichtom. Títo si v roku 1308 vymohli súhlas na to, aby si mohli postaviť vlastnú kaplnku zasvätenú sv. Janovi, a aby mohli pri nej mať vlastného farára. Tento však zastával len funkciu akéhosi vrbovského kaplána. Levkovčania totiž sa pritom zaviazali, že každoročne na deň sv. Serváca pôjdu v procesii so svojim kňazom do Vrbova a dajú ako oferu 4 talenty vosku. Do života Vrbova hlboko zasiahla skutočnosť, že v r. 1412 ho uhorský kráľ Žigmund spolu s ďalšími 15 mestami zo Spiša dal do zálohy poľskému kráľovi. Tak sa dostal medzi dva štáty, z ktorých každý mal voči nemu nároky. Vo vnútornom živote mesta sa veľa nezmenilo. Vrbovu ostala pôvodná samospráva a súdnictvo, ktoré prevádzali v miestnom merítke richtár, malá a veľká rada. Celá obec volila každoročne tzv. veľkú radu, ktorá pozostávala pravdepodobne z 24 členov. Na jej čele bol mestský tribún, ktorý mal v mestskej rade veľké slovo. Táto veľká rada zvolila potom richtára a malá Obec patrila do Spoločenstva Spišských Sasov a v rokoch 1412- 1772. Zmenu vo vonkajšom a administratívnom živote Vrbova doniesol rok 1772, kedy bol Vrbov spolu s ostatnými založenými mestami reinkorporovaný do Uhorska. Mestečka sa dostali pod dozor komorskej správy a miesto poľského gubernátora zaujal komorský administrátor. Tento hneď v roku 1773 previedol akúsi inventúru navrátených miest, ktorá nám dáva presný obraz o stave vtedajšieho mesta. Mesto Vrbov nemalo osobitné privilégium. Svoje výsady odvodzovalo len od privilégia spoločného pre všetky spišské mestá. V rokoch 1778- 1876 bola začlenená do Provincie XVI spišských miest. Vrbov sa stáva 1. júla 1878 veľkou obcou. Vrbovu aj po revolúcii zostali dva problémy. Boli to spory o lesy s Ľubicou a spory o užívanie zvonov. Spor sa ťahal dlho a vyvrcholil v roku 1871. Viaceré ekonomicko-sociálne a administratívne tendencie a procesy pokračovali aj v rokoch 1918-1945. Bolo treba hľadať perspektívne smery hospodárskej prosperity. Hlavným výrobným odvetvím, zdrojom obživy a uplatnenia bolo poľnohospodárstvo. Hospodárstvo obce sa odvíjalo od produkcie 2 píl, pálenia liehu, remesiel(najviac rozvinuté boli kožušnicke remeslá) a obchodu s plátnom. Pred skončením 2 svetovej vojny sa väčšina obyvateľov nemeckej národnosti z obce vysťahovala. Po vojne obec nadobudla dnešný charakter, predovšetkým vďaka rozvoju v oblasti turistického ruchu spojeného s využívaním termálneho kúpaliska (Chalupecký,1996)

3.2 Morfogenetický vývoj obce Vrbov

Pôdorys, čiže plán sídla je výsledkom dlhodobého vývoja. Z toho hľadiska obec Vrbov zaradujeme k mladým sídlam, ktorých výsledkom je plánovité osídlenie. V rámci osídlenia obec patrí k návesným typom obcí. Náves v obci tvorí malé námestie v tvare šošovky. Takýto typ návesnej dediny nazývame **Vretenovka**. Najstaršia časť obce sa nachádza v blízkosti námestia kde sa nachádza najstaršia stavba obce kostol Sv. Serváca.

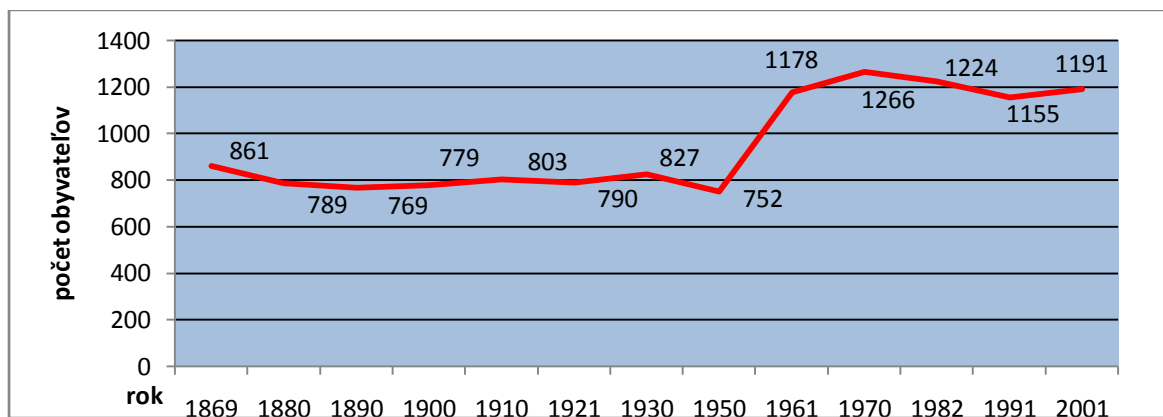
Dnešná podoba celého pôdorysu obce je výsledkom obdobia 18 až 20 storočia. V tomto období do formovania pôdorysu obce zasahovali zvlášť požiare a povodne. Keďže až do 18. storočia boli vrbovské domy z veľkej časti drevené, dochádzalo tu k veľmi častým požiarom. Najväčšie následky mal požiar **z 21. októbra 1877**, ktorému podľahlo 105 obytných domov, 82 hospodárskych stavísk. O členitosti obce svedčí množstvo ulíc, ktoré Vrbov pri svojej malej rozlohe mal. Od polovice 19. storočia sa postupne mení kvalita domov pretože vrchnosti prikazujú stavbu murovaných domov a riadnych komínov. Koncom 19. storočia boli prakticky všetky domy murované, hoci mnohé mali ešte šindľové strechy (Žemba,1970).

3.3 Demografické pomery obce

Vývoj počtu obyvateľov

Vývoj počtu obyvateľov v období od roku 1869 až po súčasnosť nesie so sebou mnoho faktorov, činiteľov a historických udalostí, ktoré ovplyvňujú do značnej miery tento vývoj. Celý priebeh vývoja obyvateľov v obci je nerovnomerný. V jednotlivých obdobiach má stúpajúcu aj klesajúcu tendenciu. Najväčší pokles obyvateľov bol zaznamenaný v rokoch 1930 až 1950. Základné príčiny tohto poklesu bol koniec druhej svetovej vojny a následné vysťahovanie nemeckých obyvateľov.

Graf č. 2 : Vývoj počtu obyvateľov v obci Vrbov za vybrané roky **1869 - 2001**

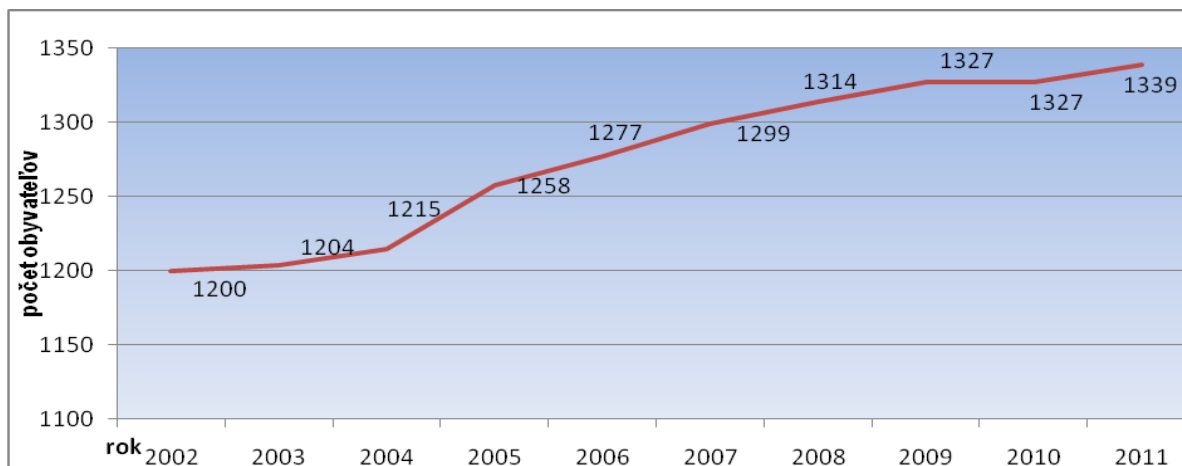

Zdroj : Vrbov 700.výročie, Lexikón miest a obcí

Veľký nárast obyvateľov nastal v období 1950 - 1961 Tento nárast o 426 obyvateľov bol spôsobený prisťahovaním obyvateľov do opustených domov zo zaniknutých obcí z Vojenského obvodu Javorina predovšetkým z obce Ľubické Kúpele a taktiež z obcí spoza Magury. Priaznivé obdobie boli aj roky 1961 až 1970, kde nastal nárast o 88 obyvateľov. Nepriaznivý vývoj obyvateľov bol zaznamenaný v období 1869 až 1880 a to 72 obyvateľov.

Graf č. 3 : Vývoj počtu obyvateľov v obci Vrbov v rokoch **2002 - 2011**

Zdroj : Evidencia občanov Vrbov, 2012

Vývoj počtu obyvateľov obce Vrbov za posledných 9 rokov je priaznivý. Ako môžeme vidieť na grafe č. 3 počet obyvateľov má stúpajúcu tendenciu. Tento nárast má za následok priaznivá natalita a taktiež vysoká imigrácia. Najväčší počet obyvateľov obec dosahuje v rokoch 2009 a 2010 a 2011, kde sa počet obyvateľov vyšplhal na hodnotu 1326 a 1339. Naopak najnižší počet obyvateľov bol zaznamenaný v roku 2002 a to 1194 obyvateľov.

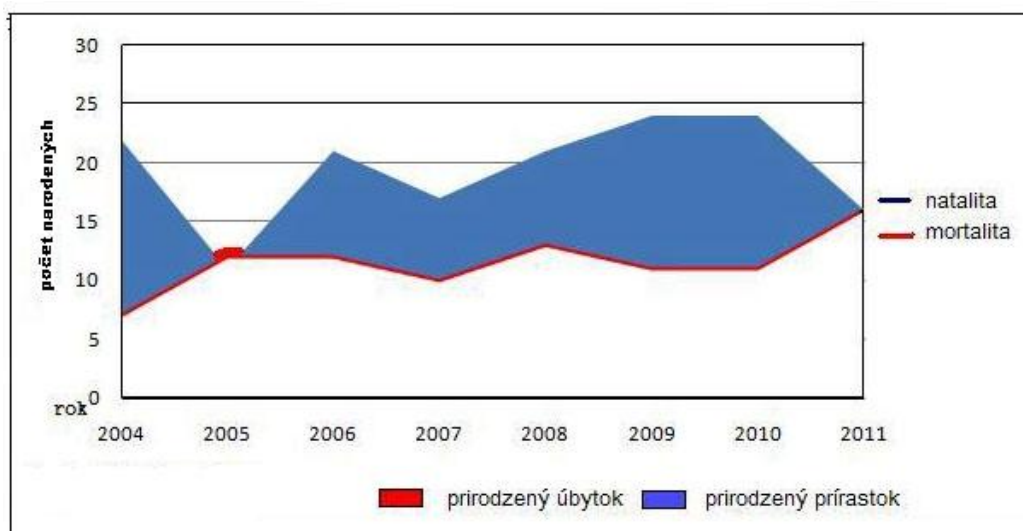
Dynamika obyvateľstva

Obyvateľstvo je mimoriadne dynamický prvok celej socioekonomickej sféry. Dôkazom toho je prirodzený a migračný pohyb obyvateľstva, ktorý priamo stupuje do bilancie pohybu obyvateľstva. Ostatné populačné procesy sú to hlavne sobášnosť, rozvodovosť a potratovosť nevstupujú priamo do bilancie prirodzeného pohybu, ale vo veľkej miere ho ovplyvňujú. Hlavnými procesmi prirodzeného pohybu sú pôrodnosť (natalita) a úmrtnosť (mortalita). Na grafe č.4 je znázornená natalita a mortalita obyvateľov obce za posledných 8 rokov. Za sledované obdobie prevažovala natalita nad mortalitou. Iba v roku 2005 bola mortalita vyššia o 1 obyvateľa. V rokoch 2009 a 2010 bola najväčšia natalita 24 obyvateľov Naopak najnižšia bola v roku 2005 a to 11 obyvateľov. Mortalita bola najvyššia v poslednom v sledovanom období 16 úmrtí. V roku 2004 bola najnižšia 7. V rámci prirodzeného prírastku sme zaznamenali najväčšiu hodnotu v roku 2004 a to 15 narodených.

Obdobie rokov 2009 a 2010 mala obec prirodzený prírastok 13 obyvateľov. Najmenší prirodzený prírastok mala obec v roku 2009 a to 7. V poslednom sledovanom období bola v obci vyrovnaná natalita s mortalitou.

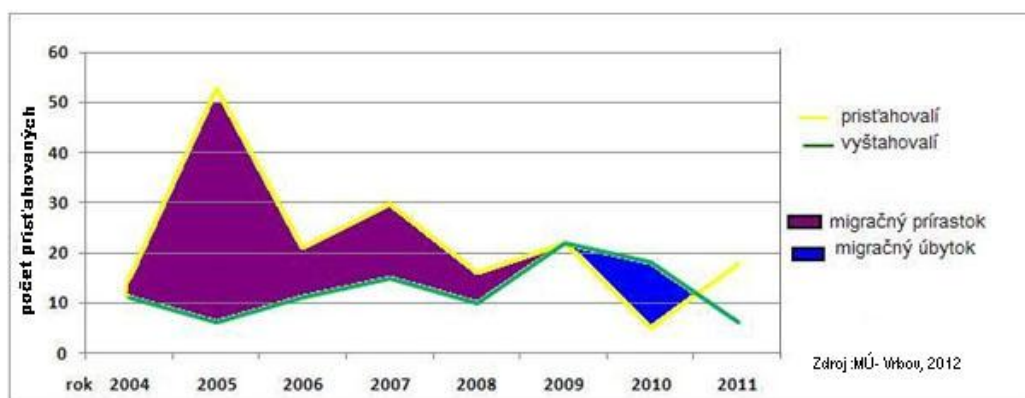
Graf č. 4 : Prirodzený pohyb v obci Vrbov v období rokov **2004 – 2011**

Zdroj : MÚ-Vrbov, 2012

Druhým základným pohybom obyvateľstva je migračný pohyb. Ide o dvojsmerný pohyb obyvateľstva, ktorý spôsobuje trvalé zmeny v priestorovom rozmiestnení obyvateľstva. Tu je dôležité poznať príčiny alebo faktory takéhoto pohybu obyvateľstva. Tento pohyb je v obci výraznejší ako prirodzený pohyb. Ako nám ukazuje graf č.5 najvyššia imigrácia a zároveň najnižšia emigrácia bola v roku 2005. Hodnoty imigrácia dosiahli v tomto roku 53 prisťahovalých a 6 odsťahovalých. V sledovanom období 2003 -2009 mala obec migračný prírastok. Za posledné obdobie 2010 zaznamenaný migračný úbytok o 13 obyvateľov.

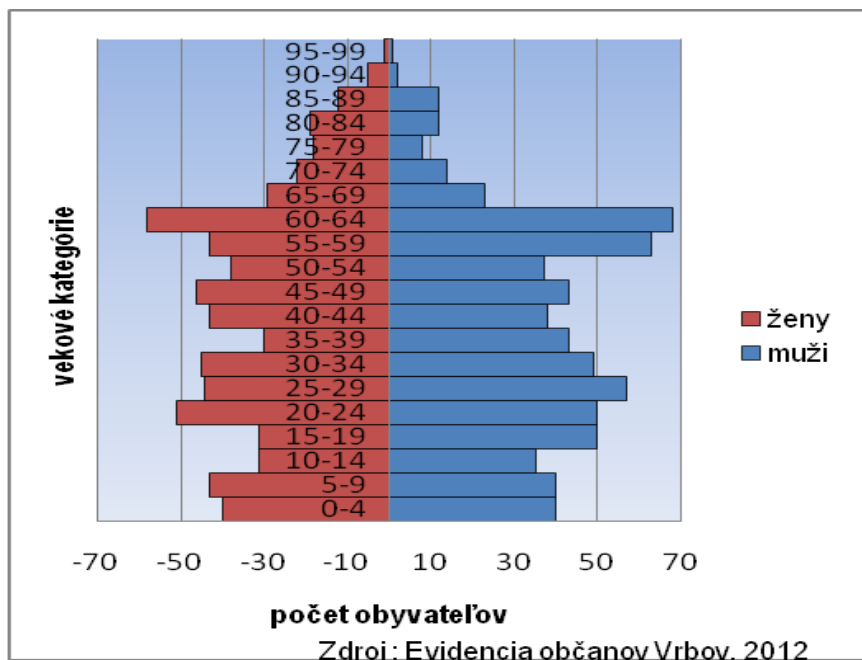
Graf č. 5 : Migračný pohyb obyvateľstva v obci Vrbov za obdobie rokov **2004 – 2011**

Štruktúra obyvateľstva podľa veku

Veková štruktúra každej populácie je výsledkom predchádzajúceho vývoja úrovne pôrodnosti, úmrtnosti a migrácií minulých rokov. Okrem toho ovplyvňuje aj ďalšie demografické procesy ako sú sobášnosť, mieru ekonomickej aktivity obyvateľstva a s tým súvisiacu základňu pracovných síl (Mládek, 1997).

Graf č.6 : Veková pyramída obyvateľstva obce Vrbov 2011

Veková pyramída je najčastejšie používaný spôsob interpretácie vekovej štruktúry obyvateľstva. Z nasledujúceho grafu č. 6 je vidieť, že v obci ide o progresívny typ vekovej štruktúry, v ktorom je relatívne vysoká zložka detského obyvateľstva oproti poreprodukčnej zložke obyvateľstva. Reprodukčná zložka dosahuje v obci tiež relatívne vysoké hodnoty. Najviac zastúpená je veková kategória od 60 po 64 s hodnotou 126 obyvateľov. Potom nasleduje veková kategória od 54 – 59, ktorá mala 106 obyvateľov. Naopak najmenšie zastúpenie majú najstaršie vekové skupina 95 až 99 kde má obec zastúpenie po jednom z každého pohlavia.

Obyvateľstvo podľa kultúrnych znakov

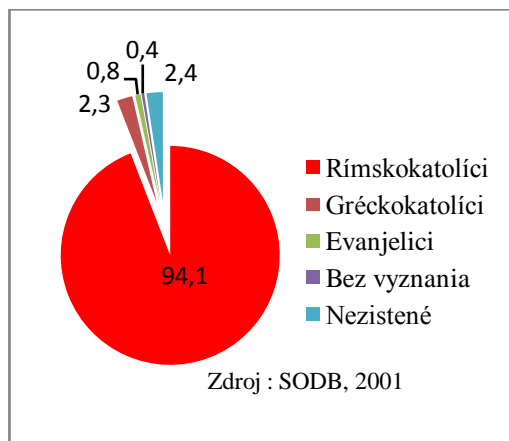
História a geografická poloha sú v prípade obce Vrbov hlavnými faktormi vplývajúce na národnostné zloženie obyvateľov žijúcich v obci. Dominanciu v obci má Slovenská národnosť a to s hodnotou 92,9%. Ďalej prevažuje Rómska národnosť s 5% zastúpením. Národností Nemecká, Česká a Maďarská majú menšiu početnosť a to pod 1% (graf č.7). Jedným z ďalších dôležitých kultúrnych znakov, ktorý vystupuje v obci je náboženské

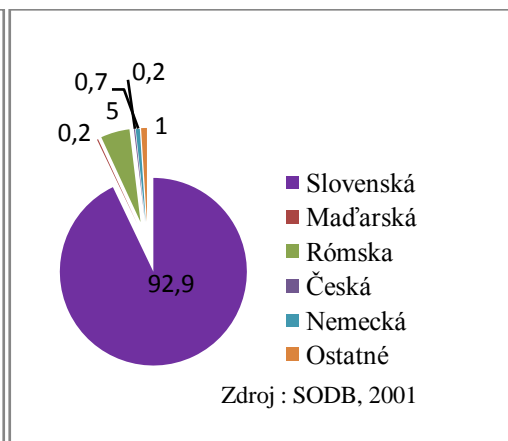

vierovyznanie. V obci prevládajú tri vierovyznania. Najväčšiu početnosť dosahuje Rímskokatolícke a to 94,1%. Za ním nasleduje Gréckokatolícke vierovyznanie, ktoré má niečo nad 2%. Výraznejšie zastúpenie má ešte aj Evanjelické vierovyznanie 0,8%. Viac ako 2% občanov je bez vyznania.

Graf č.7 Štruktúra obyvateľstva podľa národností v obci Vrbov (2001)

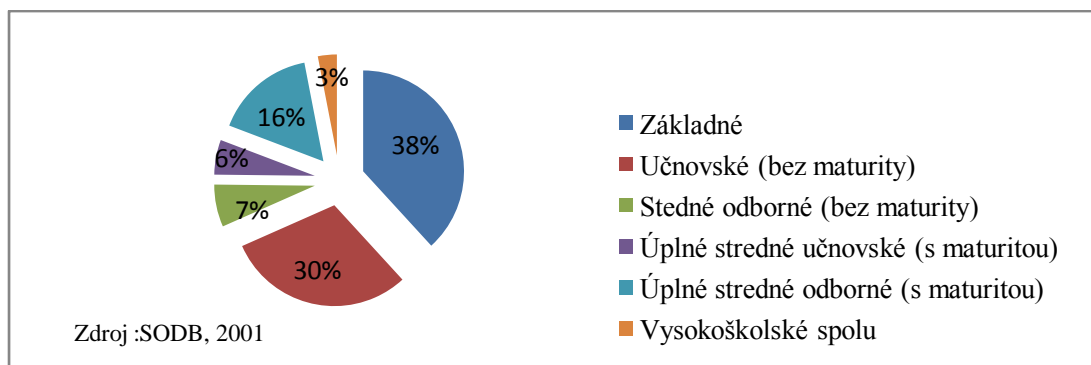

Graf č.8 Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania v obci Vrbov (2001)

Vzdelanie je považované za jedno z najdôležitejších faktorov, ktorý sa viaže na priaznivý vývoj územia a to nielen z ekonomického, ale aj z kultúrneho hľadiska. Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov (SODB, 2001) vzdelanostná štruktúra obyvateľov v obci Vrbov je nasledovná : najpočetnejšiu skupinu dosiahnutého vzdelania tvoria obyvatelia so základným vzdelaním (38%), za ním nasleduje učňovské bez maturity (30%). Úplne stredné odborné (s maturitou) ukončilo 16% občanov. Stredné odborné vzdelanie (bez maturity) dosiahlo 7% obyvateľov obce. 6% tvorí úplne stredné učňovské (s maturitou). Najmenej početnú skupinu tvoria obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním a to iba 3% (graf č.9).

Graf č.9 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v obci Vrbov (2001)

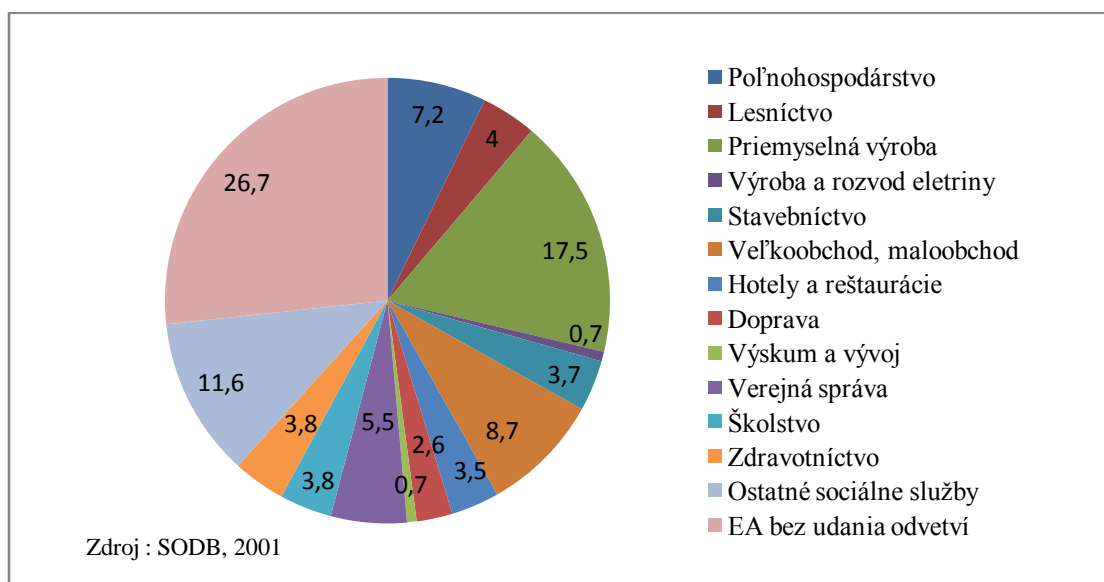

Štruktúra obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity

Tento ekonomický znak v sebe zahŕňa členenie obyvateľov obce podľa stupňa ekonomickej aktivity (EA), zamestnania a príslušnosti k hospodárskym odvetviam. Ekonomická aktivita je naviazaná predovšetkým na možnosti zamestnania v určitom odbore v danom území. Je charakteristická zmenami v sociálnej, kvalifikačnej a profesijnej oblasti. V obci Vrbov bolo v roku 2001 566 ekonomických aktívnych občanov čo z celkového počtu obyvateľov 1194 predstavuje 47,4%. Z toho 56,2% tvorili muži a 43,8% ženy. Z grafu č.10 vyplýva, že najväčší podiel obyvateľov pracuje v priemysle a to 17,5%. Druhou najpočetnejšou skupinou je obyvateľstvo pracujúce v ostatných sociálnych službách s hodnotou 11,6%. Ďalšie početné odvetvie je veľkoobchod a maloobchod (8,6%). Za ním nasleduje poľnohospodárstvo (7,2%) a ostatné odvetvia.

Graf č. 10 : Ekonomické aktívne obyvateľstvo podľa odvetvia hospodárstva v obci Vrbov v roku 2001 v %

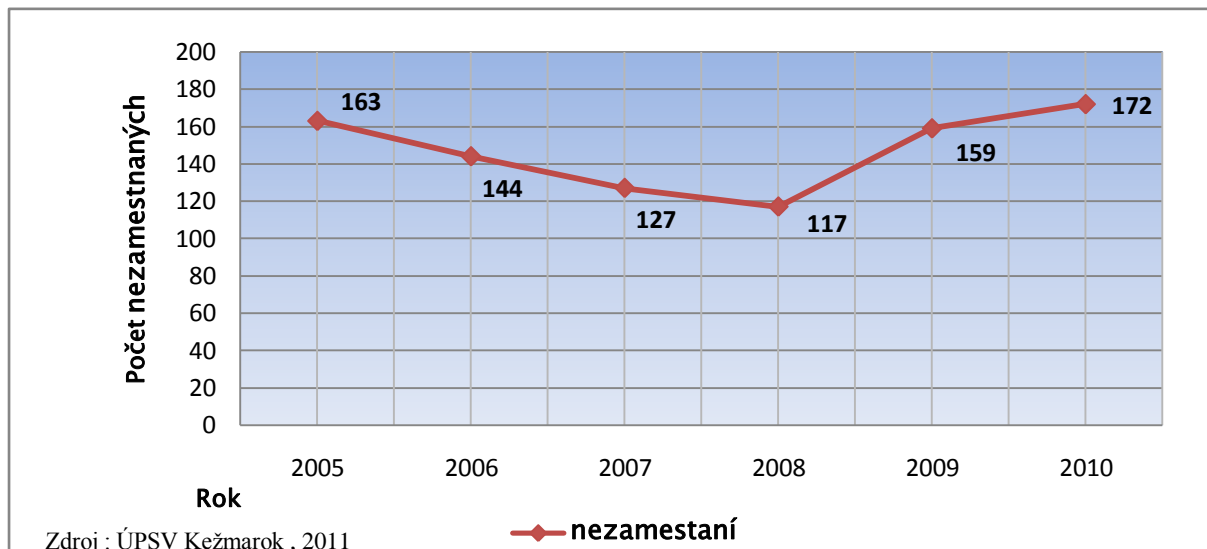
Nezamestnanosť v obci

Nezamestnanosť je negatívnym znakom ekonomiky štátu. Zvyšovanie nezamestnanosti spôsobuje obrovské problémy v jednotlivých územiach štátu. Tento negatívny znak zapríčiňuje nielen veľké ekonomické, ale aj sociálne problémy v danom území. Vývoje nezamestnanosti v obci Vrbov za sledované obdobie rokov 2005 až 2010 mal klesajúcu i stúpajúcu tendenciu. Klesajúci charakter mala v rokoch 2005 až 2008. V roku 2008 dosiahla nezamestnanosť 117 obyvateľov, čo bola najnižšia hodnota v obci. Naopak stúpajúcu tendenciu mala za posledné obdobie dvoch rokov (graf č. 11). V roku 2009 zrástla až o 31 nezamestnaných. Najväčší počet nezamestnaných zaznamenala obec za posledný rok

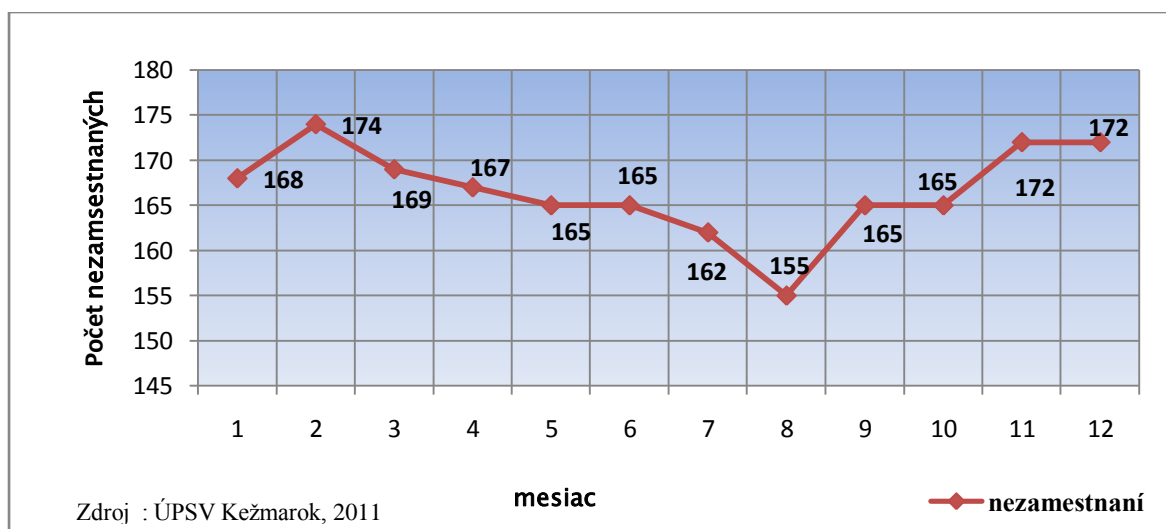
2010 a to 172. Takéto zvyšovanie počtu nezamestnaných má za následok prepúšťanie a likvidácia niektorých firiem v regióne. Do istej miery to bolo zapríčinené Svetovou ekonomickou krízou, ktorá sa na SR začala vo väčšej miere prejavovať ku koncu roka 2008.

Graf č. 11 : Vývoj nezamestnanosti v obci Vrbov za obdobie 2005 - 2010

V roku 2010 sa nezamestnanosť sa od začiatku až po koniec roka menil. Taktiež mal stúpajúcu a klesajúcu tendenciu. Ako môžeme vidieť na grafe č. 12 najväčší počet nezamestnaných mal mesiac február a to 174. Naopak najnižšia nezamestnanosť bola dosiahnutá v letnom mesiaci august 155. V posledných mesiacoch v roku november a december sa hodnota nezamestnaných ustálila na 172.

Graf č. 12 : Vývoj nezamestnanosti v obci Vrbov v roku 2010

3.4 Hospodárstvo obce

Hospodárstvo obce Vrbov delíme na výrobnú a nevýrobnú sféru obce Vrbov.

3.4.1 Výrobná sféra obce Vrbov

Výrobnú sféru tvorí poľnohospodárstvo a priemysel. Je to dôležitá časť hospodárstva, ktorá výrazne ovplyvňuje život v obci. Zaradujeme túto časť k základným ukazovateľom rozvoja obce. Patrí k jedným z východiskových bodov finančných zdrojov v obci.

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárstvo má v obci Vrbov dlhú tradíciu. Od začiatku osídlenia obce sa obyvatelia venovali prevažne poľnohospodárstvu. V roku 1946 v obci hospodáril 103 roľníkov. Dôsledkom nezvládnutia roľníkov obrábať pôdu a taktiež zmenou politického režimu bol v roku 1948 v obci založený prvý samostatný hospodársky dvor. V roku 1955 vzniklo družstvo druhého typu, menšinové. Pestovalo sa najmä obilie a choval sa hovädzí dobytok a kone. V súčasnosti obec disponuje 1009,5 ha ornej pôdy. Na prevažnej časti ornej pôdy hospodári AGRONOMA s. r.o. V obci sa pestuje kukurica, d'atelinotrávna miešanka, ovos, jačmeň a taktiež zemiaky. Čo sa týka chovu zvierat, tak prevláda chov oviec okolo 2000 ks a kone 10 ks.

Lesné hospodárstvo

V obci Vrbov zohráva lesné hospodárstvo obrovskú úlohu. Pre obec nemá len hospodársky prínos, ale taktiež ekologický a sociálno-kultúrny. Lesy pokrývajú 378,6 ha, čo je 19,6% z celkovej plochy územia. Na území prevládajú ihličnaté porasty. Najväčšie zastúpenie v lesoch obce má : borovica, smrek, smrekovec a novo- zalesnený buk. Zdravotný stav lesa nie je veľmi priaznivý. Dreviny sú vo veľkej miere napadnuté kôrovcom. Les bojuje aj v neposlednom rade s emisiami. Obec predáva drevnú surovinu podnikateľom a taktiež fyzickým osobám

Priemysel

Počet pracujúcich v priemysle stále rastie a naopak v poľnohospodárstve klesá. Z hľadiska výrobnej sféry má priemysel významnú úlohu. Priemysel v obci je reprezentovaný firmami DRUTEXPLAST, s.r.o, ktorá sa zaoberá výmenou a osadzovaním okien, osadzovaním parapet bez úpravy stavebných otvorov. Firma KOMAP sa zaoberá výrobou darčkových obalov, sáčkov, fólií, farebné podtlače a metalizovanie. Jedinou firmou zastávajúca potravinárky priemysel je firma TATRAPIM s.r.o. Táto firma sa zaoberá výrobou hotových jedál a polotovarov, výrobou majonéz a výrobou rybích výrobkov. V obci ma zastúpenie zámočníctvo a taktiež stolárstvo. V stolárstve podniká viacero živnostníkov v obci.

3.4.2 Nevýrobná sféra

Nevýrobná sféra hospodárstva tvorí infraštruktúra dopravy a cestovného ruchu. Ide o služby, ktoré poskytuje územie. Bez tejto sféry v súčasnosti nie je možný rozvoj a preto je dôležité na akej úrovni sa v obci táto sféra nachádza.

Infraštruktúra

Infraštruktúra v obci je zastúpená technickou a sociálnou infraštruktúrou, z ktorej každá má nenahraditeľnú funkciu. Tieto obe infraštruktúry výrazne prispievajú k rozvoju obce. Komplexne vybudovaná technická infraštruktúra je dôležitým faktorom v každej obci. Je základnou podmienkou nielen podnikania, ale aj pre samotnú kvalitu života občanov. Do technickej infraštruktúry zaraďujeme systémy zásobovania vodou, energiami a kanalizačnú sieť. V obci sa nachádza verejný vodovod. Čo sa týka elektrickej energie v obci, vlastníkom siete sú VSE Košice. Elektrická sieť obce je v zastaranom stave. Táto sieť je v obci ťahaná na betónových stĺpoch a stožiaroch. V budúcnosti bude potrebné riešiť káblové rozvody uložením v zemi. V celej obci prebehla plynifikácia. V súčasnosti viacero domov vykuruje plynom. V minulosti prevažovalo vykurovanie pevným palivom. Na kanalizačnú sieť je napojená celá obec. Obec momentálne nie je napojená na ČOV.

Telekomunikačná sieť v obci je napojená na automatickú ústredňu. Telekomunikačné služby zabezpečuje Slovak Telecom. V obci je vybudovaný aj miestny rozhlas, ktorý má svoju ústredňu v budove obecného úradu. Občania obce môžu využívať aj služby káblovej televízie. V obci sídli pošta, ktorá je strediskom aj pre susedné obce. Základnou funkciou obce je obytná funkcia. V roku 2001 mala obec 297 domov. Koncom roku 2010 nastal nárast na 348 domov. V tomto údaji sú zarátane aj chaty v blízkosti kúpaliska.

K sociálnej infraštruktúre zaraďujeme zariadenia poskytujúce obyvateľstvu, ktoré zabezpečujú rozvoj a oddych. Súčasťou sú zariadenia vzdelávacie, stravovacie, kultúrne, športové a administratívne, no a v neposlednom rade domový a bytový fond obce.

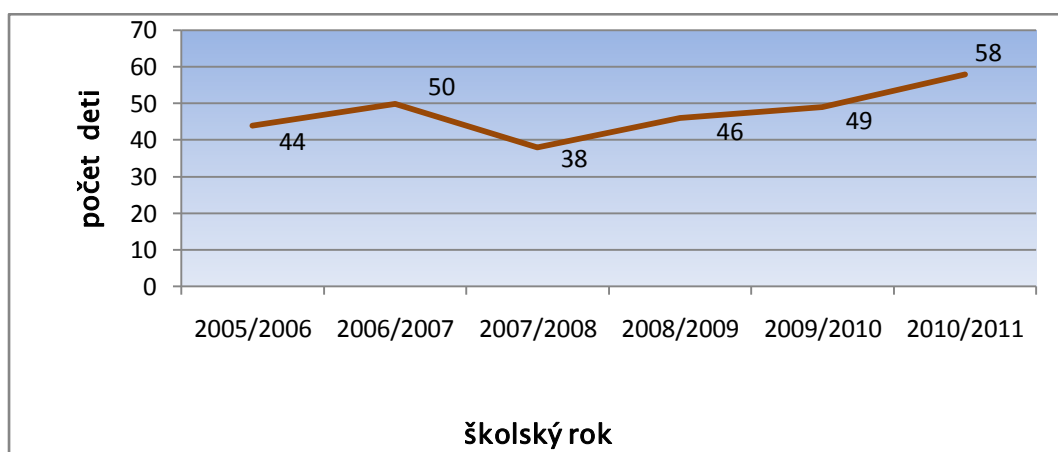
Vo Vrbove k takýmto zariadeniam patria na prvom mieste vzdelávacie inštitúcie. Zriaďovateľom oboch inštitúcií je obec. Prvou a dôležitou inštitúciou je materská škola.

Materská škola v obci Vrbov má samostatnú budovu, ktorá sa nachádza v blízkosti futbalového ihriska. V škole sú zriadené dve triedy. V poslednom školskom roku 2010/2011 bola zriadená ešte jedna trieda. V súčasnosti sú otvorené tri triedy. Vývoj počtu žiakov nemal rovnomerný priebeh. Najnižší počet žiakov škola zaznamenala v roku 2007/2008 a to 38. Naopak najvyšší počet v roku 2010/2011. Čo sa týka zamestnancov, pracuje v škole 13 zamestnancom z toho 5 pedagogických, 6 nepedagogických zamestnancov a dvaja sú zamestnaní na dohodu.

Graf č. 13 : Vývoj počtu žiakov v Materskej škole Vrbov (2005/2006 až 2010/2011)

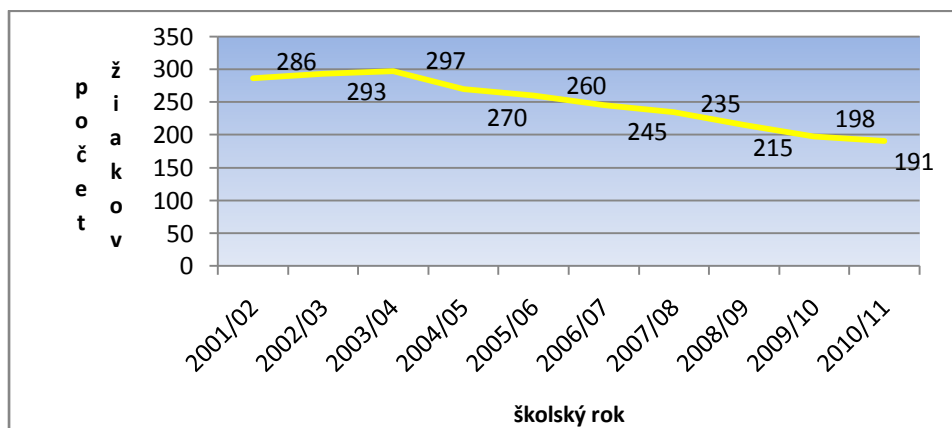

Zdroj : MŠ Vrbov, 2011

Základná škola obce je druhou dôležitou vzdelávacou inštitúciou v obci. Táto základná škola je spádovou aj pre obce susediace s obcou Vrbov. Základná škola disponuje triedami 1. až 9. ročník. Počet žiakov v základnej škole má klesajúcu tendenciu. Najviac žiakov, ktorí navštevovali základnú školu v sledovanom období 2001/2002 až 2010/2011 bolo v školskom roku 2003/2004 a to 297. Naopak najnižší počet žiakov je v momentálnom období a to 191.

V rámci vyučovania cudzích jazykov sa od školského roka 2009/2010 učí Anglický jazyk od prvého ročníka a nemecký jazyk ako druhý jazyk od siedmeho ročníka. Počet zamestnancov školy je 21 z toho 17 pedagogických a 4 nepedagogických pracovníci.

Graf č. 14 : Vývoj počtu žiakov Základnej školy Vrbov 2001/2002 až 2010/2011

Zdroj : ZŠ Vrbov, 2011

Čo sa týka zdravotníckych a sociálnych zariadení sa v obci nachádza samostatná ambulancia praktického lekára pre deti a dorast a samostatná ambulancia praktického lekára pre dospelých. V obci sa taktiež nachádza lekáreň. Z oblasti sociálnej starostlivosti obec zaostáva. Domov sociálnych služieb a domov dôchodcov sa v obci nenachádza. Tieto služby zabezpečujú blízke obce a mestá.

Obchodná vybavenosť je postačujúca pre obyvateľov obce. V obci sa nachádzajú štyri obchody s potravinami, obchod s drogeriou, obchod so zmiešaným tovarom a taktiež kvetinarstvo. V súčasnej dobe sú v prevádzke dva pohostinstvá.

Športové zariadenia sú v obci reprezentované jedným futbalovým ihriskom a ihriskom v areáli základnej školy. Vďaka futbalovému ihrisku je futbal na prvom mieste v obci. Čo sa týka materiálno-technickej základne pre iné športy, obec nemá vôbec rozvinutú, úplne absentuje.

Kultúrne zariadenia reprezentujú v obci cirkevné a svetské. Medzi cirkevné- kultúrne zariadenia nachádzajúce sa v obci patria rímsko-katolícky kostol a evanjelický kostol a taktiež dva cintoríny. Svetsko-kultúrne zariadenie predstavuje knižnica. Knižnica je veľmi dobre vybavená. Disponuje 11 317 knižnými dielami. Najväčšie zastúpenie má v počte kníh beletria a to 3984, potom beletria pre deti 3886, odborná literatúra 2623 a odborná literatúra pre deti 824. Ďalším svetsko-kultúrnym zariadením je sála v budove obecného úradu, kde sa konajú podujatia organizované obcou. Jediným administratívnym zariadením v obci je budova obecného úradu. Budova slúži iba ako budova verejnej správy. V obci je sídlo matričného úradu nielen pre obec Vrbov, ale taktiež pre susedné obce.

V súčasnej dobe v obci aktívne pracujú organizácie Futbalový klub Vrbov, Dobrovoľný hasičský zbor, Klub dôchodcov, Červený kríž, Únia žien a Skauti.

Doprava

Obcou prechádza cesta II. triedy spájajúca mesto Kežmarok s mestami Spišská Nová Ves a Levoča. Táto cesta je vedená stredom obce a je dostatočne vyťažená. Mieste komunikácie sú v dĺžke 7 km v šírke 3 až 4 m. O údržbu miestnych komunikácií sa stará obec. V rámci obce sú v malej miere vybudované chodníky a to v centre obce v šírke 1- 1,5 m. Osobnú hromadnú dopravu v súčasnej dobe zabezpečuje podnik SAD Poprad. Prímestské linky smerujú najmä do mesta Kežmarok, ale taktiež do Popradu, Levoče a Spišskej Novej Vsi. Obcou prechádza aj jedná diaľková linka smerujúca do mesta Košice. Územím obce nevedie žiadna železničná trať. Najbližšia železničná zastávka je vzdialená 7 km od obce a to v okresnom meste Kežmarok.

Cestovný ruch

V súčasnosti je cestovný ruch dôležitý faktor pre rozvoj obce. Základom cestovného ruchu sú prírodné a kultúrne danosti obce. Obec Vrbov disponuje dostatočným množstvom prírodných a kultúrnych krás.

Lokalizačné faktory

Územie obce disponuje obrovským prírodným a kultúrnym potenciálom, ktorý môže využiť pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. Výhodou obce je už spomínaná výborná dopravná poloha a dobrá dostupnosť do obce. Obec sa nachádza v dvoch geologických celkoch a to v Popradskej kotline a Levočských vrchoch. Jej nadmorská výška sa pohybuje od 637 m.n.m až po 867 m.n.m. Disponuje veľkou rozlohou lesa, ktorý slúži poľovníkom a milovníkom zberu húb. V obci chýbajú značené trasy, ktoré by slúžili nielen na pešiu ale aj cyklistickú turistiku. V blízkosti obce sa nachádzajú tri národné parky a to : Tatranský národný park, Slovenský raj a Pieninský národný park. Medzi ďalšie prírodné predpoklady zaradujeme 3 rybníky, ktoré dva slúžia na rybárske účely. Jeden z nich má rozlohu 13,5 ha. Tento rybník je osadený 8 druhmi rýb a to : sumec, štika, kapor, zubáč, pleskáč, úhor, tolstolobik a amur. Najväčšou atraktivitou v obci je termálne kúpalisko. V areáli kúpaliska sa nachádza 10 bazénov z toho 4 detské. Teplota vody v bazénoch sa pohybuje od 26°C až 38°C. Geotermálna voda má blahodarné účinky na pohybové a nervové ústrojenstvo, dýchací a a srdcovocievny systém. Kúpalisko má celoročnú prevádzku. Celý areál je prístupný aj imobilným návštevníkom. Kúpalisko počas januára až marca navštívilo 30 tis. návštevníkov. Z hľadiska kultúrno-historických predpokladov Vrbov zastáva prvé miesto Rímskokatolícky kostol Sv. Serváca z roku 1222.

Obrázok č. 1 : Rímskokatolícky kostol svätého Serváca vo Vrbove

Autor: Ing. Marián Klučka

Tento kostol patrí k najstarším kostolom na Spiši. Pôvodná stavba bola neskororománska. Z prvej stavby sa po súčasnosť zachovali obvodové múry veľkej pozdĺžnej stavby lode a štvorboká vysoká veža na jej západnej strane. Na južnej strane lode je románsky portál s polkruhovou archivoltou a tympanónom so stĺpmi v špaletách. V 14. storočí pristúpili k výstavbe nového gotického presbytéria ako predĺženie pôvodnej románskej lode. Veža kostola je románska. Hodiny namontovali a posledné poschodie postavili po požiari 1816 s ihlanovitou strechou. Steny a klenby sú pokryté bohatými rokokovými ornamentmi.

Druhou dominantou obce je renesančná zvonica. Je to mohutná štvorboká stavba s gotickým jadrom, prestavaná renesančne koncom 16. storočia, so štítovou antikou.

Obrázok č. 2 : Renesančná zvonica Vrbov

Kordónovú rímsu nahrádza oblúčikový vlys, obiehajúci po obvode, ktorý dodáva stavbe plasticitu a malebnosť. Nad ním na južnej strane sú tri veľké združené, polkruhovo zakončené okná s kamennými šambránami a rímsami, nad ktorými je otvor na odkvapový žľab. Na západnej a východnej strane sú v rovnakej úrovni zdvojené okná. Na severnej strane je jednoduchý kamenný obdĺžnikový portál, nad ním úzky štrbinovitý otvor. Najstarší zachovaný zvon, zavesený vo zvonici pochádza z druhej polovice 14. storočia. Uliali ho v chýrnej spišskonovoveskej zvonolejáni. Najstarší vrbovský zvon je zo zvonoviny (Chalupecký, 1996).

Ostatné kultúrno-historické pamiatky

Evanjelický kostol je vysoká jednolod'ová sieňová stavba so štítovým priečelím do Zadnej ulice, zaklenutá troma poľami pruskej klenby s polkruhovým uzáverom. Na južnej strane má tri vysoké polkruhovo zatočené okná, jedno v uzávere a jedno je nad hlavným poľtárom. Na južnej strane je pristavaná sakristia. Jednoduchá empóra na západnej strane nesie orgán, na východnej strane ustupuje drevená empóra za oltárom. Súčasný oltár postavil v roku 1884 vrbovský stolársky majster Ján Mauer. Na oltári je obraz Krista na Olivovej hore,

ktorýmamaloval známy slovenský maliar Ladislav Medňanský. Tento obraz autor venoval fárarovi Gustávovi Justhovi v roku 1884.

Mariánsky stĺp

Tento stĺp stojí vedľa renesančnej zvonice, orientovaný juhovýchodne do námestia. Na štvorhrannej vyvýšenej podnoži, ohradenej hranatými travertínovými stĺpikmi a železnou mrežou z roku 1867, stojí barokový pieskovcový stĺp so sochou Nepoškvrneného Počatia.

Obrázok č. 3 : Mariánsky stĺp vo Vrbove

Sokel s päťkou a rímsami je na bočných stranách poprehýbaný. Na ňom stojí štíhly, hladký asi 3,5 m vysoký stĺp s kompozitnou hlavicou s kvetmi a ovocím. Na jeho vrchole je socha Immaculaty na zemeguli, prišľapávajúcej hlavu hadovi. Panna Mária ma naberaný, lineárne členený odev. Okolo hlavy bola pôvodne zlatená kovová obruč s lúčmi svätožiari a dvanástimi hviezdčkami. Figúra Panny Márie preukazuje rovnaké znaky ako práca toho istého sochára na stĺpe Panny Márie vo Veľkej. Stĺp bol postavený v 20. rokoch 18. storočia (Chalupecký, 1996).

Realizačné predpoklady

Realizačné predpoklady v obci sú reprezentované nielen maloobchodnými zariadeniami ale aj ubytovacími a stravovacími zariadeniami. Čo sa týka ubytovania je obecsebestačná. Svojím návštevníkom ponúka viacero privatov, jeden penzión, jeden hotelový dom, hotel a taktiež ubytovňu. V blízkosti kúpaliska je návštevníkom ponúkané viacero zariadení a to : bungalovy, camping a ubytovanie v chatách. Stravovacie zariadenie majú primerané zastúpenie v obci. Obec disponuje jednou reštauráciou, ktorá je súčasťou hotela, dve reštaurácie v areáli kúpaliska a jednou jedálňou.

3.5 Environmentálne problémy

Súčasný stav a kvalita životného prostredia obce je výsledkom pôsobenia rôznych faktorov hlavne antropogénnej činnosti, ktorá čoraz viac zasahuje do kvality životného

prostredie v území. Stav životného prostredia sme rozdelí na 4 zložky, ktoré sú najviac postihované touto antropogénnou činnosťou. Sú to tieto zložky : ovzdušie, voda, pôda a fauna a flóra.

Ovzdušie

V obci sa nenachádza žiadna stanica na monitorovanie miery znečistenia ovzdušia. V blízkosti obce sa nenachádza väčší zdroj znečistenia, môžeme tým povedať, že územie obce nepatrí medzi zaťažené oblasti. Za hlavných znečisťovateľov v obci považujeme najmä AGRONOMA s.r.o, dopravu najmä v letných mesiacoch spôsobené väčším počtom návštevníkov obce. Jedným zo znečisťovateľov sú aj domácnosti, ktoré kúria pevným palivom a vypaľovanie trávy.

Voda

Územím obce preteká potok Vrbovský potok so svojim prítokom Horný potok, ďalej na území sa nachádzajú rybníky. Kvalita vody je veľmi ovplyvnená znečistením z poľnohospodárstva a z osídlenia. Regulácia potoka prebehla v minulých rokoch, ale súčasný stav nie je vôbec priaznivý. Je potrebná opätovná regulácia, a rozšírenie koryta potoka, aby sa zabránilo opätovným povodiam v obci. Obec v roku 2011 začala s reguláciou potoka pri základnej škole. Regulácia 1. rybníka nebola doposiaľ uskutočnená. Bahno a množstvo odpadu v rybníku spôsobuje pri väčšom množstve zrážok rýchlejšie stúpanie hladiny vody v rybníku, ktorý môže mať za následok pretrhnutie hrádze. Najväčšie riziko znečistenia pochádza z odpadových vôd. Sice obec má kanalizáciu vybudovanú, ale čistička odpadových vôd jej chýba.

Pôda

Vodná erózia, a degradácia pôdy v dôsledku poľnohospodárskej činnosti sú najväčšími faktormi vplyvujúcimi na stále znižujúci sa stav kvality pôdy. Najväčší negatívny vplyv na pôdu sa prejavuje intenzívnou poľnohospodárskou činnosťou, čo má za následok stratu živín zníženie pôdneho profilu zmenu štruktúry pôdy a zhoršenie textúry.

Fauna a flóra

Aj na faunu a flóru najviac pôsobia antropogénne faktory, ktoré ohrozujú výskyt jednotlivých druhov živočíchov. Za najnegatívnejšie považujeme odlesňovanie, urbanizačné vplyvy, poľnohospodárska činnosť najmä používanie pesticídov, výsadbu druhov rastlín, ktoré nie sú prirodzenou vegetáciou územia.

Odpadové hospodárstvo

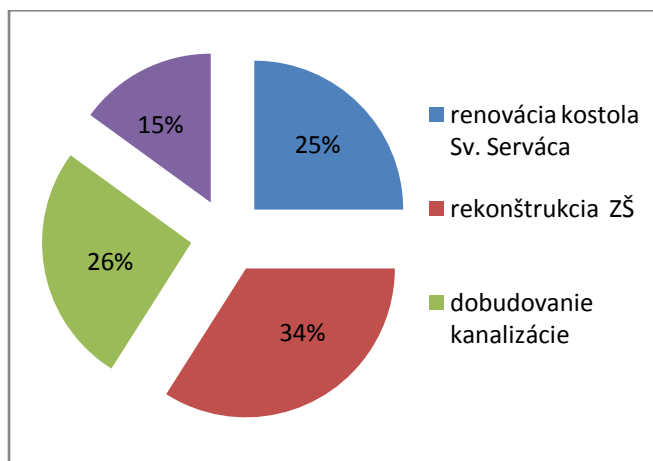
V obci sa nenachádza žiadna skládka komunálneho odpadu. Najbližšia skládka je vzdialená od obce 3 km a to v obci Žakovce. Obec nemá problémy s vytváraním nelegálnych skládok. Tento problém sa obec snaží vyriešiť vybudovaním kamerového systému. Odvoz komunálneho odpadu sa vykonáva každý týždeň. V obci sa aj separujú plasty, tetrapeky, sklo a papier. Taktiež sa separuje malý elektro odpad, ktorý sa zbiera v budove obecného úradu.

4 Prieskum názorov obyvateľov obce Vrbov

Názory obyvateľov patria k základným zdrojom tvorby dokumentu. Preto je potrebné tieto názory zohľadniť pri tvorbe dokumentu. V programe sociálneho rozvoja sa stali východiskovým bodom tvorby SWOT analýzy a taktiež stratégie obce. Samotní občania obce vedia najlepšie posúdiť v akej situácii sa ich obec nachádza a čo je pre rozvoj obce potrebné. Prieskum názorov občanov prebehol dotazníkovou formou v mesiacoch apríl a máj. Občania sa zapájali do prieskumu, či už pomocou internetu alebo osobným vyplnením dotazníka. Do prieskumu bolo zapojených 100 respondentov. Všetci títo respondenti boli občania obce Vrbov. Respondenti odpovedali na 10 otázok, ktoré sa týkali rozvoja obce. Jednotliví občania odpovedali čo je pre nich najdôležitejšie pre rozvoj obce, a aký názor majú na vývoj obce v posledných 5 rokoch.

Prvým názorom občanov bolo, čo považujú za najväčší prínos pre obec za posledné obdobie. Najväčším prínosom bola rekonštrukcia základnej školy (34%) za ňou nasledovala renovácia kostola sv. Serváca s hodnotou (25%) a naopak najnižší prínos dobudovanie kanalizácie (26%) a úprava termálneho kúpaliska (15%).

Graf č. 15 : Najväčší prínos pre obec v rámci hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce za posledné obdobie

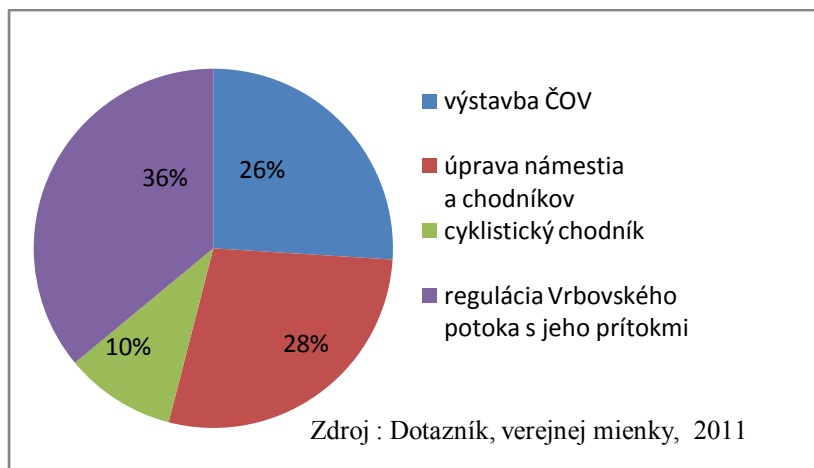

Zdroj : Dotazník verejnej mienky obce Vrbov, 2011

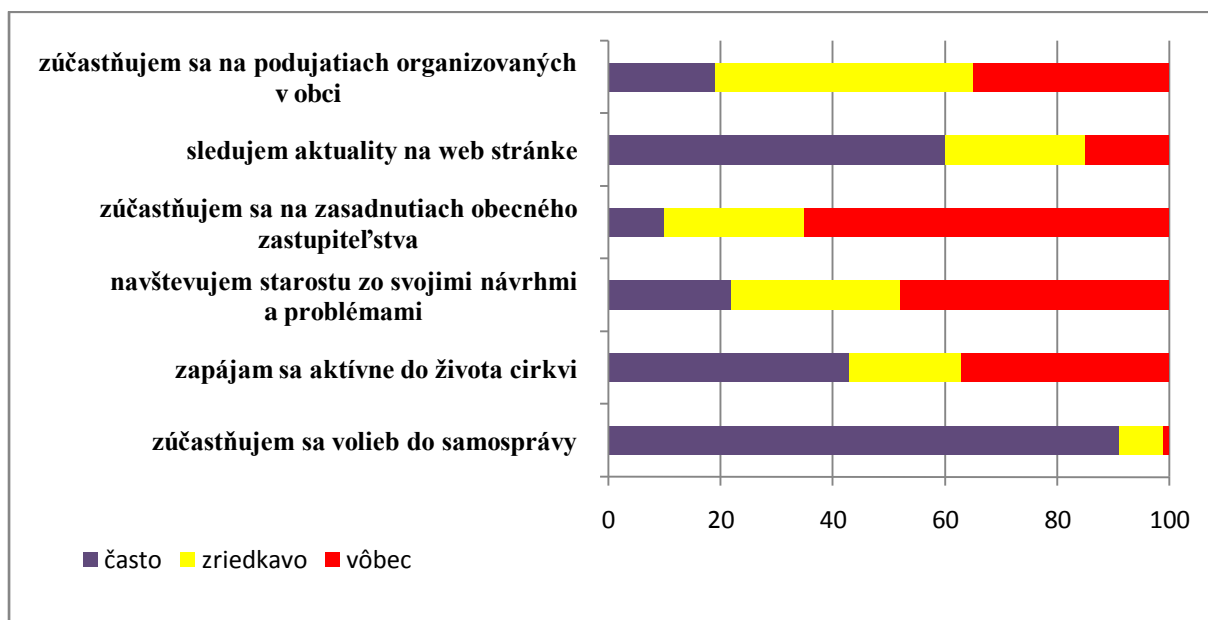
Druhá otázka pozostávala s názoru, aký projekt by občan v blízkej budúcnosti privítal. Najviac občanov by privítalo tvorbu projektu regulácia Vrbovského potoka s jeho prítokmi a to 36% občanov. Za ním nasledovalo projekt úprava námestia a chodníkov, výstavba ČOV a z 10% cyklistický chodník.

Graf č. 16 : Realizáciu ktorého projektu by ste privítali

Z hľadiska toho ako sa občania zapájajú do diania obce bol výsledok dotazníka nasledovný. Najviac občanov sa zapája do diania obci spôsobom zúčastňovania sa voľby do samospráv, sledovaním aktualít na web stránke, zapájaním sa aktivít do života cirkvi. Najmenej sa občania zúčastňujú zasadnutí obecného zastupiteľstva.

Graf č. 17 : Zapájanie sa občanov do diania v obci Vrbov

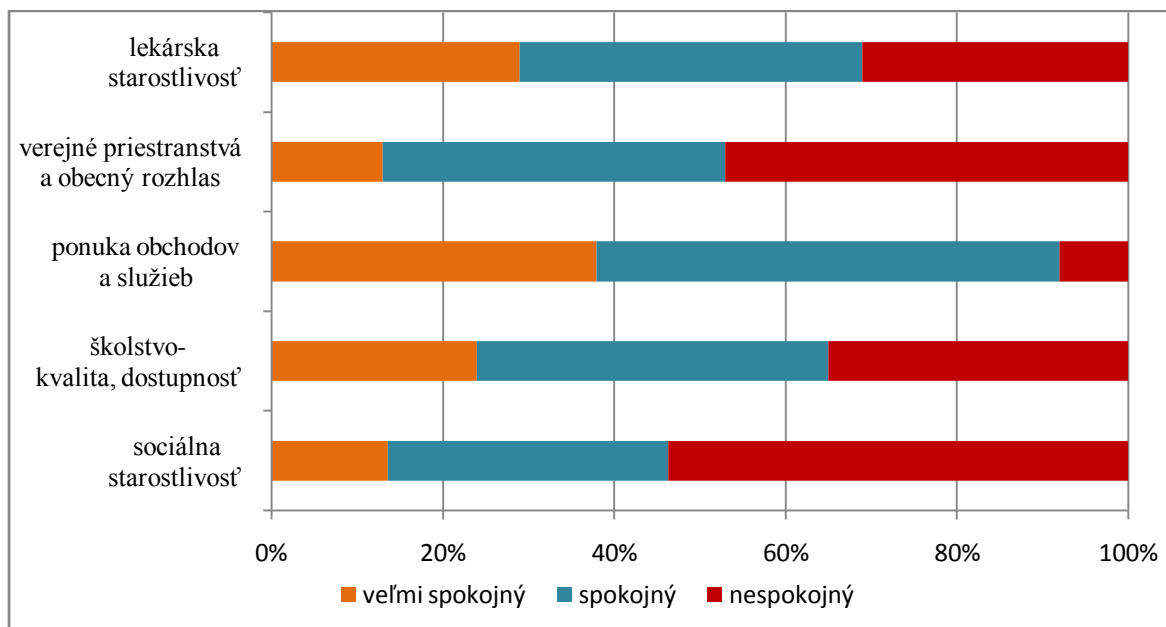

Zdroj : Dotazník verejnej mienky obce Vrbov, 2011

Názory na spokojnosť občanov na vybrané služby bolo ďalšou súčasťou dotazníka. Najviac občanov je spokojný s ponukou obchodov a služieb a lekárskou starostlivosťou naopak najmenej so sociálnou starostlivosťou.

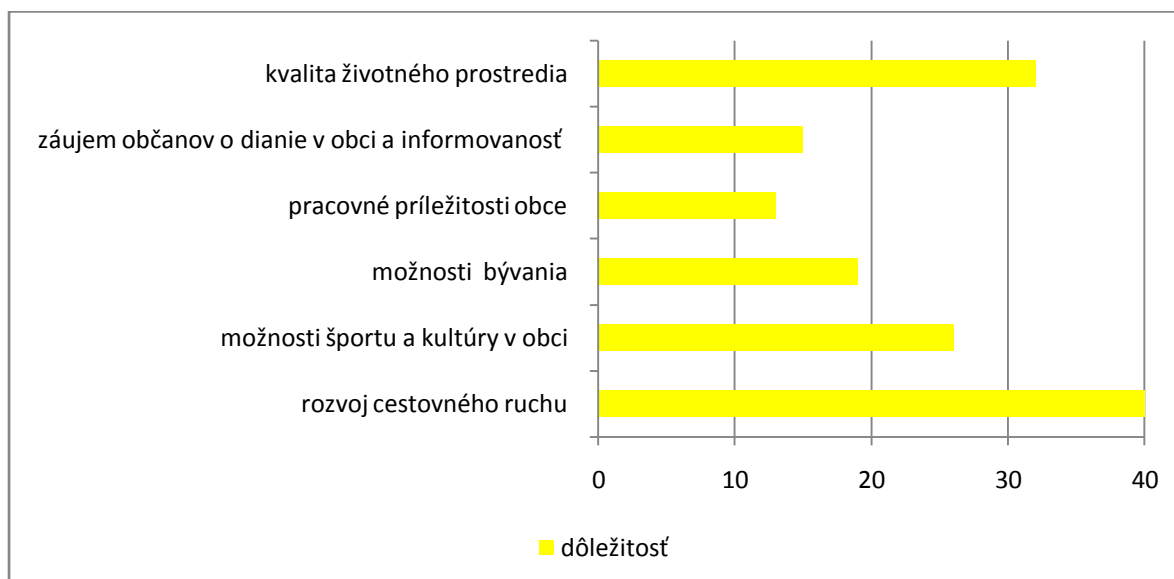
Graf č. 18 : Spokojnosť občanov s vybranými službami obce Vrbov

Zdroj : Dotazník verejnej mienky obce Vrbov, 2011

Priority rozvoja obce boli rozdelené do 6 oblastí. Za najväčšiu prioritu obce občania považujú rozvoj cestovného ruchu, kvalitu životného prostredia a možnosti športu a kultúry a naopak za najmenšiu prioritu pracovné príležitosti obce a záujem občanov o dianie v obci.

Graf č. 19 : Najväčšie priority rozvoja obce Vrbov

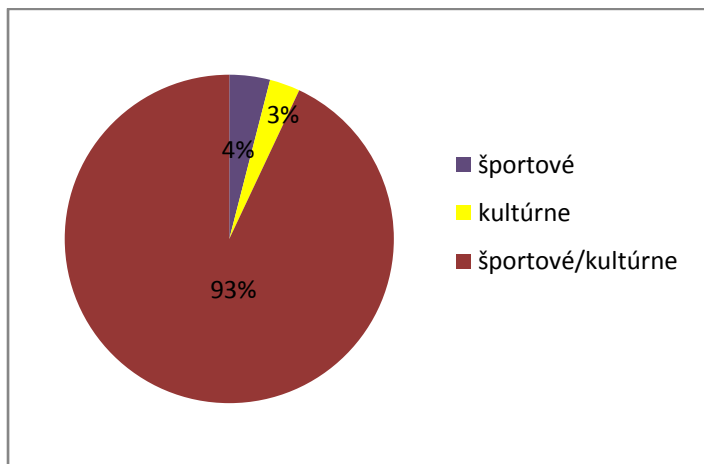

Zdroj : Dotazník verejnej mienky obce Vrbov, 2011

Občania obce v dotazníku vyjadrili svoj názor, že im chýba organizovanosť športových i kultúrnych podujatí. Takýto názor malo 93% občanov a 4% chýbajú iba športové a 3% iba kultúrne .

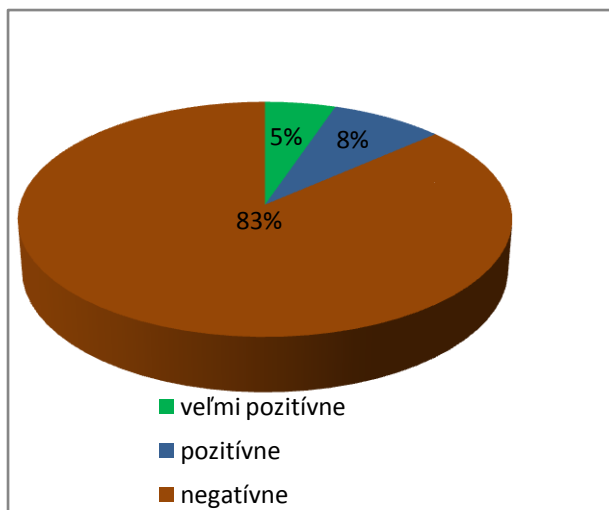
Graf č. 20 : Aké podujatia podľa občanov najviac chýbajú v obci

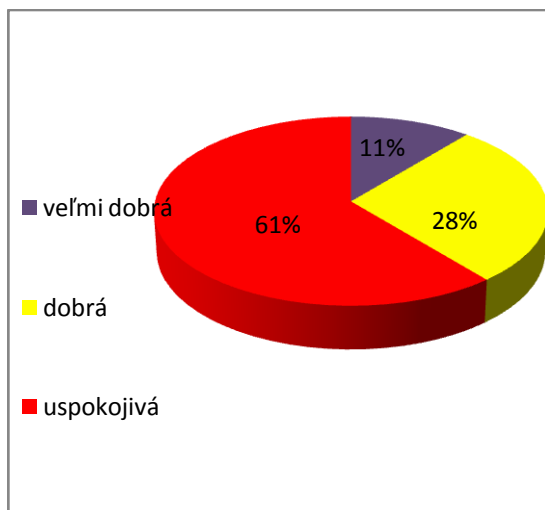
Zdroj : Dotazník verejnej mienky obce Vrbov, 2011

Za najdôležitejšie zistenie dotazníkovou formou bolo hodnotenie rozvoja obce za posledných 5 rokov a hodnotenie kvality života v obci. 83% občanov hodnotilo rozvoj obce za posledných 5 rokov negatívne. Iba 5% veľmi pozitívne a 8% pozitívne . Čo sa týka kvality života v obci. 11% obyvateľov má názor na kvalitu života, že je veľmi dobrá. Názor dobrá kvalita života v obci zdieľa 28% občanov. 63% považuje kvalitu života v obci za uspokojivú.

Graf č. 21 : Hodnotenie rozvoja obce za posledných 5 rokov

Graf č. 22 : Názor na kvalitu života v obci Vrbov

Zdroj : Dotazník verejnej mienky obce Vrbov, 2011

5 SWOT analýza obce Vrbov

SWOT analýza obce Vrbov spočíva v hodnotení silných a slabých stránok obce a ohodnotení príležitosti a hrozieb v jeho externom prostredí. Táto analýza nám umožňuje získať prehľad o tom, v akej východiskovej situácii sa nachádza obec predtým, ako prejdeme k formulácii stratégie obce. Pri tvorbe SWOT analýzy obce sme sa opierali o prírodné a socioekonomické pomery obce, ktoré boli spracované v analytickej časti dokumentu. Práve táto SWOT analýza je vyvrcholením analytickej časti.

Tabuľka č.3 : SWOT analýza obce Vrbov

Životné prostredie	
silné stránky <ul style="list-style-type: none"> • dostatok vodných zdrojov • veľká rozloha lesa • čisté ovzdušie • separácia odpadov • nízky počet divokých skládok	slabé stránky <ul style="list-style-type: none"> • nízka kvalita vodných tokov • znečistenie vodných tokov tuhým odpadom • veľká zaťaženosť cesty II. triedy • pomerne zlý stav lesných porastov • odlesňovanie • vypaľovanie trávnych porastov
Príležitosti <ul style="list-style-type: none"> • vybudovanie ČOV • regulácia vodných tokov • zvyšovanie separácie odpadov • zlepšenie poradenstva, propagácie a environmentálnej výchovy • odstraňovanie divokých skládok	ohrozenia <ul style="list-style-type: none"> • rozširovanie množstva nelegálnych skládok • nedostatočne povedomie občanov o otázkach životného prostredia • znižovanie podielu voľnej prírodnej krajiny na úrok plôch na bývanie • zvýšenie premávky v obci
Bývanie a sociálna oblasť	
silné stránky <ul style="list-style-type: none"> • pokojná vidiecka atmosféra • návrat na vidiek • vybudované inžinierske siete • vytváranie ulíc z novou zástavbou • dobrá dopravná dostupnosť • dobré zdravé obytné prostredie • rast počtu obyvateľov • existencia spolkov a združení • veľký počet obyvateľov v produktívnom veku	slabé stránky <ul style="list-style-type: none"> • nedostatok voľných stavebných pozemkov • nízky počet voľných domov • rušná premávka v obci • neexistujúce zariadenie pre starších a nevládnych • nízka angažovanosť občanov do rozvoja obce

<p>príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • využitie výstavby nájomných bytov • možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU • vybudovanie športovísk • zriadenie sociálnej starostlivosti v obci • opatrenie pre zvýšenie bezpečnosti • väčšie zapájanie sa občanov do vecí verejných • zvyšovanie kvalifikácie • vytváranie nových spolkov a združení 	<p>ohrozenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva • nedostatok finančných prostriedkov potrebných k realizácii zámerov • odchod mladých ľudí za prácou do zahraničia • rôzne závislosti (alkohol atď.) • rastúca nezamestnanosť • starnutie obyvateľstva • nedostatočná odbornosť
<p>Dopravná a technická infraštruktúra</p>	
<p>silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • výborná dostupnosť obce • blízkosť napojenia na diaľnicu • plynofikácia v celej obci • kanalizácia v celej obci • vysoká napojenosť obyvateľov obce na verejný vodovod 	<p>slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • obcou prechádza komunikácia II. triedy, ktorá je vysoko zaťažená automobilovou dopravou • chýbajúce chodníky mimo námestia • neexistencia odstavných pruhov na zástavke pre autobusovú dopravu smere k okresnému mestu • úzka cesta II. triedy prechádzajúca obcou
<p>príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • úpravy verejných a obecných priestranstiev • možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ • riešenie peších chodníkov • rozšírenie cesty II. triedy • tvorba odstavných pruhov pre autobusy 	<ul style="list-style-type: none"> • neriešenie situácie stavu cesty II. triedy • nezískanie finančných prostriedkov • zvyšovanie premávky v obci • zhoršovanie stavu cesty II. triedy
<p>Školstvo, šport a kultúra</p>	
<p>silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • bohatá história a tradície obce • dostatok kultúrnych pamiatok • existencia materskej a základnej školy • existujúce kluby a spolky • sála obecného úradu slúžiaca na kultúrne podujatia • futbalové ihrisko • rybníky s možnosťou lovu rýb • vydávanie mesačníka Farník Vrbov 	<p>slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • malé množstvo kultúrnych podujatí • nedostatok finančných prostriedkov na rekonštrukciu objektov • chýbajúci Dom smútku • málo možnosti na trávenie voľného času pre deti a mládež • zlý stav ihriska pri základnej škole • absencia detských ihrísk • chýbajúca telocvičňa

<p>príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie organizovanosti kultúrnych podujatí v obci • výstavba Domu smútku • tvorba detských ihrísk • výstavba telocvične • možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ 	<p>ohrozenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedostatočná materiálna podpora talentov obce • nezískanie dotácii z fondov EÚ • zanikajúce tradície a staré remeslá
<p>Cestovný ruch</p>	
<p>silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • výborná dopravná poloha • dobrá geografická poloha obce ležiaca v Popradskej kotline a Levočských vrchoch • dostatok kultúrnych pamiatok • historické jadro obce • dobrá kvalita životného prostredia • blízkosť najatraktívnejších miest cestovného ruchu Slovenska : Tatry, Pieniny, Slovenský raj, Levoča a Spišský hrad • existencia kúpaliska s liečivou geotermálnou vodou • lovné rybníky • veľká rozloha lesných pozemkov • dostatok ubytovacích a stravovacích zariadení 	<p>slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • chýbajúce turistické trasy a taktiež cyklistické chodníky • nedokončená rekonštrukcia termálneho kúpaliska • obec nie je vlastníkom geotermálnych vrtov • absencia atrakcií na rybníkoch okrem lovu rýb • zlý stav okolia rybníkov • slabá propagácia obce • okrem plávania žiadna možnosť športového vyžitia pre návštevníkov obce • takmer žiadne využite kultúrnych pamiatok pre cestovný ruch • nedostatočne využitie jadra obce pre oddychovú zónu
<p>príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • tvorba turistických a cyklistických chodníkov napojených na Kežmarok a Levoču • zvýšenie propagácie obce • budovanie športových zariadení • zapojenie kultúrnych pamiatok do cestovného ruchu obce • úprava okolia rybníkov • využiteľnosť rybníkov na iné účely ako len na lov rýb • dokončenie rekonštrukcie kúpaliska • spojenie vidieckeho turizmu a agroturistiky • zriadenie informačného strediska 	<p>ohrozenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlá tvorba projektov pre rozvoj cestovného ruchu • nedostatok financií • nedokončenie rekonštrukcie kúpaliska spojené s klesajúcim počtom návštevníkov • väčšia konkurencia • zhoršovanie stavu kultúrnych pamiatok • zhoršovanie stavu životného prostredia

6 Obecný majetok a rozpočet obce Vrbov

Do majetku obce patria veci vo vlastníctve obce a majetkové práva obce. Pojem vec definuje Občiansky zákonník v § 119 tak, že rozlišuje veci hnutelné a nehnuteľné. Nehnuteľnosťami sú pozemky a stavby spojené so zemou pevným základom. Majetok obce slúži na plnenie jej úloh.

Tabuľka č. 4 : Disponibilný majetok obce Vrbov v roku 2011

Kategória majetku	hodnota	% podiel
Neobežný majetok spolu	5165850	78,4
z toho		
Dlhodobý nehmotný majetok (DNM)	4611	0,1
Dlhodobý hmotný majetok (DHM)	4983755	96,5
Dlhodobý finančný majetok	177484	3,4
Obežný majetok spolu	1426218	21,6
Majetok spolu	6593976	100

rozpočty podľa zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Rozpočet obce je zostavený ako vyrovnaný. Rozpočet obce sa schvaľuje obecným zastupiteľstvom, ktoré má právo rozpočet i meniť.

Tabuľka č. 5 : Rozpočet obce Vrbov v rokoch 2005 až 2011 v (€)

Rozpočty	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bežné príjmy spolu	580760	619365	631414	717088	732046	790386	759703
Bežné výdavky spolu	246365	242979	229535	285434	361339	288451	251317
Kapitálové príjmy spolu	21343	273949	132609	400219	582238	261042	508736
Kapitálové výdavky spolu	17858	401679	171811	255958	622757	486107	347244
Finančné operácie	6506	37077	0	169	515410	80487	10432

7 Prvé programovacie obdobie (2004-2006) v obci Vrbov

Nástrojmi regionálnej politiky súštrukturálne fondy. Napriek tomu, že všetky štrukturálne fondy pôsobia spoločne, každý má svoje špecifické tematické oblasti. V rokoch 2000-2006 fungovala kohézna politika z piatimi fondami - štyri štrukturálne a Kohézny fond. Po určitých zmenách sa dva z nich (poľnohospodársky a nástroj pre rybolov) modifikovali a presunuli pod iné politiky, a preto hovoríme už len o dvoch štrukturálnych fondoch ("eurofondoch"), ktoré spolu s Kohéznym fondom primárne podporujú rozvoj regiónov pod hlavičkou kohéznej politiky. Nárok na využívanie štrukturálnych fondov majú iba členské krajiny EÚ. Pre obdobie 2000 - 2006, respektíve pre skrátené obdobie 2004 – 2006 platí pravidlo $n+2$, čo znamená, že vyčlenené prostriedky možno pre daný rok čerpať 24 mesiacov po jeho skončení a posledné prostriedky z tohto obdobia sa musia vyčerpať do konca roku 2008.

Slovenská republika mohla zo štrukturálnych fondov na skrátené programové obdobie (2004 - 2006) čerpať 1,05 mld. eur <http://www.euractiv.sk/fondy>.

Obec Vrbov v skrátenom programovacom období získala finančné prostriedky na 4 projekty. Prostriedky na jednotlivé projekty sa čerpali z viacerých fondov. V zameraní projektov prevažuje investičný nad neinvestičným (tabuľka č. 6).

Tabuľka č. 6 : Realizované projekty obce Vrbov v období 2004 – 2006

Názov projektu	Obdobie realizácie projektu	Fond, z ktorého bol poskytnutý príspevok	Zameranie projektu
Navštívte Vrbov	2005	NARMSP-Phare TGDS	neinvestičný
Kanalizácia	2006	ŠFŽP	investičný
Pešie prepojenie centra obce s rómskou osadou	2006	ESF / FSR	investičný
Rekonštrukcia knižnice	2006	ERDF	investičný

Zdroj : OÚ- Vrbov, 2012

8 Druhé programovacie obdobie (2007-2013) v obci Vrbov

V rokoch 2007 – 2013 má Slovensko k dispozícii viac ako 11 mld. eur z rozpočtu Európskej únie. Druhé programovacie obdobie sa líši od predchádzajúceho počtom operačných programov. Spolu je súčasťou programovacím obdobím 11 programov. Slovensko získalo viacej finančných prostriedkov a dlhšie obdobie na realizáciu projektov. Naopak znížil sa podiel finančných nástrojov (ERDF, Kohézny fond a Európsky sociálny fond).

Slovensko zaostáva v čerpaní štrukturálnych fondov oproti viacerým krajinám Európskej únie. Ku koncu februára 2012, Slovensko vyčerpalo 27,19 % eurofondov. K najväčším podielom čerpania v súčasnosti patria OP Zdravotníctvo, ROP, OP Technická pomoc a OP Konkurencieschopnosť. Naopak najnižší podiel vykazovali : OP Informatizácia spoločnosti, OP Vzdelanie a OP Životné prostredie <http://eurofondy.webnode.sk/clanky-a-komentare/cerpanie-eurofondov/>.

Obec Vrbov je úspešnejšia v realizácii projektov v súčasnom období ako v predchádzajúcom období (2004-2006). Obci sa podarilo získať finančné prostriedky na 5 projektov z toho 2 sú momentálne v realizácii (tabuľka č. 7).

Tabuľka č. 7 : Realizácia projektov obce Vrbov (2007-2013)

Názov projektu	Obdobie realizácie projektu	Fond z ktorého bol poskytnutý príspevok	Získaná dotácia v (€)
Rekonštrukcia ZŠ Vrbov	9/2008 - 7/2010	ERDF	534 000
Kanalizácia a ČOV obce Vrbov	6/2010 - 6/2011	Envirofond	157 000
Komunitná sociálna práca	11/2008- 10/2010	ESF/ FSR	17 000
Rekonštrukcia námestia a miestnych komunikácií v obci Vrbov	8/2010 – 7/2012	ERDF (realizácia)	654 982,56
Terénna sociálna práca v obci Vrbov	11/2011 – 10/2013	ESF/ FSR (realizácia)	23 184

Zdroj : OÚ- Vrbov, 2012

Obci sa podarilo v terajšom programovacom období získať 1 mil. 386 166, 56 tis € z eurofondov. Najviac obec čerpala z Európskeho fondu regionálneho rozvoja za pomoci, ktorého boli realizované Rekonštrukcia ZŠ a Rekonštrukcia námestia a miestnych komunikácií. Z Európskeho sociálneho fondu obec získala finančné prostriedky na

komunitnú sociálnu prácu v obci. Jediný projekt obec zrealizovala pomocou Envirofondeu. Tento projekt bol zameraný na dokončenie kanalizácie v obci.

Najväčšie realizované projekty obce

Projekt : Rekonštrukcia základnej školy vo Vrbove

Žiadateľ : Obec Vrbov

Subjekt : Základná škola vo Vrbove

Operačný program : Regionálny operačný program

Prioritná os : 2.1 Infraštruktúra sociálnych služieb

Celková suma : 534 000 €

Obrázok č. 4 : Súčasný stav Základnej školy vo Vrbove

Autor : Ing. Marián Klučka

Projekt : Rekonštrukcia námestia a miestnych komunikácií v obci Vrbov

Žiadateľ : Obec Vrbov

Operačný program : Regionálny operačný program

Prioritná os : 4. 1 Regenerácia sídiel

Celková suma : 654 982,56 €

Obrázok č. 5: Súčasný stav miestneho parku obce Vrbov

Autor : Ing. Marián Klučka, 2012

9 Vízia obce

„ Obec Vrbov je miestom bezpečného a kludného života pre svojich obyvateľov. V obci je komplexné vybudovaná základná infraštruktúra, ktorá je charakteristická zrekonštruovaním námestia, novými chodníkmi, novými ulicami. V obci sú vybudované turistické a cyklistické chodníky napojené na mestské centra Levoča a Kežmarok. Obec disponuje väčšími možnosťami športového vyžitia, aj pre vlastných občanov a návštevníkov.

Vrbov sa vďaka svojim prírodným a kultúrnym danostiam stal obľúbeným miestom trávenia dovolení. Stáva sa čoraz známejšou obcou nielen doma, ale aj v zahraničí, ktorá je zapríčinená vyššou propagáciou obce a jej okolia.

Obec poskytuje dostatočne príležitosti pre sebarealizáciu. V obci sa niekoľko krát do roka organizujú kultúrne a športové podujatia, ktoré sa tešia veľkej obľube nielen u občanov, ale i u návštevníkov. Deti a mládež majú kde tráviť svoj voľný čas. Obec zabezpečuje kvalitne základné vzdelanie, ktoré je dobrým základom pre ďalší rozvoj osobnosti človeka. O starých a nevládných sa obec dobré stará. Táto skupina občanov prežíva dôstojne svoj zvyšok života.

Počet obyvateľov obce je stále priaznivý. Je dôsledkom toho, že obec sa stáva vyhľadávaným miestom pre mladé rodiny najmä svojou pokojnou atmosférou. K pokoju obce prispievajú stabilizované vzťahy s rómskym etnikom. Rómske etnikum je dostatočne prispôbené podmienkam obce a svojimi danosťami prispieva k trvalo udržateľnému rozvoju územia.

K rozvoju obce prispieva najmä mladá generácia, ktorej budúcnosť obce nie je ľahostajná. Komunikácia orgánov obce so svojim obyvateľstvom je na vysokej úrovni a spoločným úsilím prispievajú k rozvoju obce".

„Obec je miestom, ktoré priláka čoraz viac návštevníkov ochotných sa opäť vrátiť. Bezpečné miesto, kde žijú šťastní a spokojní ľudia, ktorí sú hrdí na obec, kde žijú."

10 Strategický cieľ obce

Strategický cieľ určuje smer, ktorým by sa mala obec v budúcnosti uberať, aby sa jej podarilo naplniť víziu obce. Popisuje všeobecné úsilie predstaviteľov obce a samotných občanov obce o čo najväčší rozvoj obce Vrbov. Spresnením úsilia možno formulovať strategický cieľ rozvoja obce Vrbov, ktorý je orientovaný na dosiahnutie želaného stavu obce. Na základe analýzy obce bol stanovený strategický cieľ obce, ktorý znie :

Postupnými krokmi naplňovať rozvoj 5 prioritných oblastí obce Vrbov s využitím jej prírodno-kultúrneho potenciálu, ale so zameraním na dobudovanie a rekonštrukciu základnej infraštruktúry obce a infraštruktúry cestovného ruchu, ako aj dobudovaním občianskej vybavenosti obce, pomocou ľudských zdrojov zabezpečiť jej trvalo- udržateľný rozvoj a prispievať čistému a zdravému prostrediu obce.

10.1 Prioritné oblasti rozvoja obce Vrbov

Ako sme už naznačili SWOT analýzou a strategickým cieľom hlavnými prioritnými oblasťami rozvoja obce sme určili tieto oblasti :

- ✓ Životné prostredie
- ✓ Bývanie a sociálna oblasť
- ✓ Dopravná a technická infraštruktúra
- ✓ Školstvo, šport a kultúra
- ✓ Cestovný ruch

1. Životné prostredie

Súčasný stav

Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie životné prostredia je základným cieľom obce. S týmto súvisí monitorovanie kvality všetkých častí prostredia. V prvom rade ide o monitorovanie stavu kvality ovzdušia, vody, pôdy a fauny a flóry. Základom obce je optimalizácia nakladania s odpadmi a tiež informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. V obci je vytvorený systém separovaného zberu a zneškodňovanie divokých skládok.

Plán rozvoja

Existujúci systém ochrany životného prostredia sa bude neustále zdokonaľovať v súlade s normami a trendmi Európskej únie. Orgány obce budú zabezpečovať všetky podmienky na vytváranie trvalo udržateľného a optimálneho prostredia pre občanov obce. Svoje obecné životné prostredie budú predovšetkým chrániť samotní občania. Za životné prostredie bude zodpovední každý občan obce. Na jednej strane občania budú vyvíjať tlak v záujme svojho

zdravia pre maximálnu ochranu životného prostredia na orgány obce, na strane druhej, obec používa všetky svoje možnosti v záujme optimalizácie životného prostredia v obci.

2. Bývanie a sociálna oblasť

Prvou úlohou obce je zabezpečiť kvalitné bývanie pre jednotlivých občanov obce. Táto úloha súvisí predovšetkým s budovaním kvalitnej infraštruktúry. Obec má dobre rozvinutú infraštruktúru. Ale samozrejme je stále čo zlepšovať. Pre tvorbu nových ulíc, kde v budúcnosti budú stať nové obytné domy je potrebné dobudovať inžinierske siete a prístupové cesty pre automobily. Ďalšou časťou v rozvoji oblasti bývanie je potrebné budovanie nájomných bytov ale vytváranie zdravšieho a bezpečnejšieho obytného prostredia. Obec má aj pomerne vysoký podiel staršieho obyvateľstva. Preto je potrebné vytváranie podmienok aj pre dôstojne prežitie zvyšku života tejto skupiny obyvateľstva. Vytvoriť podmienky pre zabezpečenie rozvoja základnej vybavenosti v obci.

3. Doprava a technická infraštruktúra

Rozvoj dopravnej a technickej infraštruktúry je v podstate realizácia opatrení už vyplývajúcich z územného plánu obce. Zabezpečenie stáleho monitorovania stavu miestnych komunikácií. Pri zistení nedostatkov, snaha obce o ich odstránenie. Vytvorenie možnosti pre zlepšenie podmienok pre peších v obci. Vytváranie podmienok pre bezpečnú dopravnú situáciu v obci vytváraním prechodov predchodcov a budovanie spomaľovačov na miestnych komunikáciách kde je to potrebné. Rozšíriť cestu II. triedy pre bezpečnosť vodičov. Monitorovanie a úprava cesty II. triedy spoločne s kompetentnými.

4. Školstvo, šport, kultúra

Základnou úlohou dať kvalitné základne vzdelanie občanom. Zlepšenie technického stavu materskej školy a ihriska pri základnej škole. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je v oblasti kultúry prvoradá úloha obce. Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov, prostredníctvom organizovania kultúrnych podujatí internými a externými subjektmi. V oblasti športu je potrebné umožniť čo najväčšiu paletu služieb a to budovaním športovísk. Dlhodobou prioritou obce je vybudovanie telocvične. Organizácia viacerých športových podujatí, ktoré prilákajú viacero občanov.

5. Cestovný ruch

V obci je potrebné naplno využiť všetky danosti, ktoré územie disponuje pre rozvoj cestovného ruchu. Obec je v celkovej miere slabo rozvinutá v oblasti cestovného ruchu, napriek jej obrovskému potenciálu. Preto je potrebné vytvoriť dobrú stratégiu, ktorá v budúcnosti bude mať za následok rozvoj cestovného ruchu. Základom je vytvoriť podmienky pre návštevníkov. Netreba sa len zamerať na termálne kúpalisko, ale vytvárať

možnosti rekreácia inými prostriedkami. Obec potrebuje väčšiu propagáciu, ktorá pritiahne väčší počet návštevníkov. Vytvárať turistické a cyklistické trasy. Dať do pozornosti kultúrne pamiatky obce. Zlepšiť kvalitu služieb na termálnom kúpalisku. Vytvárať podmienky pre viacero vodných športov. Vytvoriť oddychovú zónu v obci. Zriadiť v obci informačné stredisko, ktoré bude slúžiť nielen na propagáciu obce ale taktiež na okolie obce.

10.2 Strategický zámer prioritných oblastí

Strategický cieľ rozvoja obce definuje strategický zámer za jednotlivú prioritnú oblasť. Strategický zámer je rozpracovaný na jednotlivé ciele rozvoja prioritných oblastí, ktoré sú zabezpečované príslušnými opatreniami.

Strategickým zámerom je predovšetkým udržať dobrý stav životného prostredia a zvýšiť jeho kvalitu, ale aj čo najväčšiu elimináciu slabých stránok a informovanosť občanov o stave životného prostredia. Hospodársky rozvoj musí mať čo najmenší dopad na kvalitu životného prostredia.

Úlohy obce na najbližšie obdobie v záujme optimálneho životného prostredia sú :

- vybudovanie ČOV
- regulácia vodných tokov
- ozdravenie lesných porastov
- predchádzanie tvorby nelegálnych skládok
- legislatívny, finančný tlak na občanov znečisťujúcich ŽP

Priorita č. 1 :Ochrana životného prostredia

Cieľ 1. 1 Zlepšovanie kvality životného prostredia

Opatrenie 1.1.1 Realizácia výstavby ČOV

Opatrenie 1. 1.2 Zlepšenie kvality vodných zdrojov v obci

Opatrenie 1.1.3 V súlade s priatymi koncepciami zabezpečiť znižovanie podielu odpadov v obci a pokračovať v separácii odpadu

Cieľ 1. 2 Informovanosť a poradenstvo v životnom prostredí

Opatrenie 1.2.1 Spracovať základnú koncepciu zabezpečenia informovanosti občanov v oblasti životného prostredia

Opatrenie 1.2.2 Zvýšenie aktivity obyvateľov pri riešení otázok životného prostredia najmä v otázke separácii odpadu

Opatrenie 1.2.3 Zvyšovanie spolupráce obce s organizáciami zameranými na ŽP

Priorita č. 2 Rozvoj bývania a sociálnej oblasti v obci

Cieľ. 2.1 Rozvoj sociálnej starostlivosti o starých a nevládných občanov

Opatrenie č. 2.1.1. Zabezpečiť starostlivosť o obyvateľov v dôchodkovom veku

Cieľ 2.2 Podpora a rozvoj bývania

Opatrenie č. 2.2.1 Zabezpečiť investičnú podporu na výstavbu nájomných bytov

Opatrenie č. 2.2.2. Dobudovanie prístupovej cesty v lokalite Šípkový vrch

Opatrenie č. 2.2. 3 Vybudovanie nových ulíc s kompletnými inžinierskymi sieťami

Priorita č. 3 Dobudovanie technickej a dopravnej infraštruktúry v obci

Cieľ 3.1 Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií a chodníkov

Opatrenie č.3.1.1 Rekonštrukcia cesty II. triedy

Opatrenie č.3.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií

Cieľ č. 3.2 Zlepšenie situácie pre chodcov

Opatrenie č. 3.2.1 Výstavba nových chodníkov v obci

Opatrenie č. 3.2.2 Svetelná signalizácia pri prechodoch pre chodcov

Cieľ č. 3.3 Výstavba a rekonštrukcia verejných priestranstiev a verejného osvetlenia

Opatrenie č. 3.3. 1 Skrášlenie cintorínov v obci

Opatrenie č. 3.3.2 Potiahnutie asfaltu na ulici pri futbalovom ihrisku

Opatrenie č. 3.3.3 Modernizácia a rekonštrukcia verejného osvetlenia

Priorita č. 4 Rekonštrukcia a budovanie kultúrnej, športovej, školskej vybavenosti obce

Cieľ č. 4.1 Zabezpečenie výstavby priestorov pre poskytovanie služieb obyvateľstvu

Opatrenie č. 4.1.1 Zlepšenie podmienok pre Dobrovoľný hasičský zbor

Opatrenie č. 4. 1.2 Výstavba zariadenia pre rozlúčku so zosnulými

Cieľ č 4.2 Budovanie a rekonštrukcia športovej vybavenosti obce

Opatrenie č. 4.2.1 Rekonštrukcia existujúcich športovísk

Opatrenie č 4.2.2 Výstavba polyfunkčného ihriska

Opatrenie č. 4.2.3 Príprava projektu a realizácia projektu detského ihriska

Opatrenie č. 4.2.4 Zlepšenie podmienok futbalového klubu

Cieľ č. 4.3 Budovanie a rekonštrukcia školskej infraštruktúry

Opatrenie č. 4.3.1 Rekonštrukcia budovy materskej školy

Opatrenie č 4.3.2 Zlepšenie podmienok pre potreby telesnej výchovy detí na základnej škole

Cieľ 4.4 Podpora kultúrnych podujatí

Opatrenie č 4.4.1 Organizovanie viacero kultúrnych podujatí

Opatrenie č. 4.4.2 Organizovanie podujatí s účasťou mládeže obce

Priorita č. 5 Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu

Cieľ č. 5.1 Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu v okolí obce

Opatrenie č. 5.1.1 Výstavba cykloturistického chodníka

Opatrenie č. 5.1.2 Tvorba turistických chodníkov v celku Levočské vrchy so spoluprácou susedných obcí

Cieľ č .5.2 Rekonštrukcia zariadení cestovného ruchu

Opatrenie č. 5.2.1 Dokončenie kompletnej rekonštrukcie termálneho kúpaliska

Cieľ 5.3 Výstavba nových zariadení pre cestovný ruch

Opatrenie č. 5.3.1 Výstavba zariadenia pre športové vyžitie návštevníkov

Cieľ č. 5.4 Zvýšenie počtu atrakcií pre rozvoj cestovného ruchu

Opatrenie č. 5.4.1 Vytvorenie viacerých atrakcií mimo rybolovu

Opatrenie č. 5.4.2 Vytvorenie atrakcií pre najmenších návštevníkov

Cieľ č :5. 5 Propagácia cestovného ruchu

Opatrenie č. 5.5.1 Zabezpečiť vytvorenie informačného centra v obci

Opatrenie č. 5.5.2 Tvorba propagačných materiálov obce

Opatrenie č. 5.5. 3 Vybodovanie informačnej tabule slúžiacej pre propagáciu cestovného ruchu okolia obce

Opatrenie č. 5.5.4 Stála aktualizácia webovej stránky obce

11 Akčný plán

Akčný plán predstavuje súbor konkrétnych projektov a opatrení smerujúcich k dosiahnutiu strategického cieľa obce. Konkrétne projekty sú nápomocne k dosiahnutiu obrazu obce v budúcich rokoch, ktorý bol definovaný vo vízii obce.

Priorita č. 1 : Ochrana životného prostredia

Opatrenie :	Opatrenie č. 1.1.1 Realizácia výstavby ČOV
Názov projektu :	Stavba a realizácia ČOV
Zdroje financovania	Štrukturálne fondy EÚ, vlastné zdroje
Predpokladané náklady na investíciu	980 000 €
Očakávaný termín realizácie	2012- 2015
Realizátor	Obec

Opatrenie :	Opatrenie 1.1.2 Zlepšenie stavu kvality vodných zdrojov v obci
Názov projektu :	Regulácia Vrbovského potoka
Zdroje financovania	Štrukturálne fondy EÚ, vlastné zdroje
Predpokladané náklady na investíciu	150000 €
Očakávaný termín realizácie	2012 -2013
Realizátor	Obec

Priorita č. 2 Priorita č. 2 Rozvoj bývania a sociálnej oblasti v obci

Opatrenie :	Opatrenie 2.1.1 Zabezpečiť starostlivosť o obyvateľov v dôchodkovom veku
Názov projektu :	Výstavba domu sociálnych služieb
Zdroje financovania	Štrukturálne fondy EÚ, vlastné zdroje, zdroje susedných obcí
Predpokladané náklady na investíciu	600000 €
Očakávaný termín realizácie	2013-2015
Realizátor	Obec, susedné obce

Opatrenie :	Opatrenie č. 2.2.1 Zabezpečiť investičnú podporu na výstavbu nájomných bytov
Názov projektu :	Výstavba nájomných bytov
Zdroje financovania	Štátny fond rozvoja bývania, vlastné zdroje, súkromné zdroje
Predpokladané náklady na investíciu	1200000 €
Očakávaný termín realizácie	2012 - 2014
Realizátor	Obec

Priorita č. 3 Dobudovanie technickej a dopravnej infraštruktúry v obci

Opatrenie :	Opatrenie 3.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií Opatrenie č. 3.2.1 Výstavba nových chodníkov v obci
Názov projektu :	Výstavba chodníkov k Thermal parku
Zdroje financovania	fondy EÚ, vlastné zdroje,
Predpokladané náklady na investíciu	220000 €
Očakávaný termín realizácie	2013- 2015
Realizátor	Obec

Opatrenie :	Opatrenie 3.3.3 Modernizácia verejného osvetlenia
Názov projektu :	Modernizácia verejného osvetlenia obce Vrbov
Zdroje financovania	fondy EÚ, vlastné zdroje
Predpokladané náklady na investíciu	215000 €
Očakávaný termín realizácie	2012-2014
Realizátor	Obec

Priorita č. 4 Rekonštrukcia a budovanie kultúrnej, športovej, školskej vybavenosti obce

Opatrenie :	Opatrenie č. 4.1.1 Zlepšenie podmienok pre Dobrovoľný hasičský zbor
Názov projektu :	Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice
Zdroje financovania	fondy EÚ, vlastné zdroje
Predpokladané náklady na investíciu	150000 €
Očakávaný termín realizácie	2012-2014
Realizátor	Obec

Opatrenie :	Opatrenie č. 4. 1.2 Výstavba zariadenia pre rozlúčku so zosnulými
Názov projektu :	Výstavba domu smútku
Zdroje financovania	fondy EÚ, vlastné zdroje
Predpokladané náklady na investíciu	100000 €
Očakávaný termín realizácie	2012- 2014
Realizátor	Obec

Opatrenie :	Opatrenie č 4.3.2 Zlepšenie podmienok pre potreby telesnej výchovy detí na základnej škole
Názov projektu :	Výstavba telocvične
Zdroje financovania	fondy EÚ, vlastné zdroje
Predpokladané náklady na investíciu	250000 €
Očakávaný termín realizácie	2013- 2015
Realizátor	Obec

Opatrenie :	Opatrenie č. 4.2.3 Príprava projektu rekonštrukcie detského ihriska
Názov projektu :	Rekonštrukcia detského ihriska
Zdroje financovania	fondy EÚ, vlastné zdroje
Predpokladané náklady na investíciu	20000 €
Očakávaný termín realizácie	2014- 2016
Realizátor	Obec

Opatrenie :	Opatrenie č. 4.2. 4 Zlepšenie podmienok futbalového klubu
Názov projektu :	Rekonštrukcia šatní futbalového klubu
Zdroje financovania	fondy EÚ, vlastné zdroje
Predpokladané náklady na investíciu	60000 €
Očakávaný termín realizácie	2013- 2015
Realizátor	Obec

Priorita č. 5 Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu

Opatrenie :	Opatrenie č. 5.1.1 Výstavba cykloturistického chodníka
Názov projektu :	Výstavba cykloturistického chodníka Vrbov- Kežmarok
Zdroje financovania	fondy EÚ, vlastné zdroje, zdroje mesta
Predpokladané náklady na investíciu	Zámer
Očakávaný termín realizácie	2012- 2015
Realizátor	Obec

Opatrenie :	
Názov projektu :	Opatrenie č. 5.5.1 Zabezpečiť vytvorenie informačného centra v obci
Zdroje financovania	Zriadenie informačného centra
Predpokladané náklady na investíciu	20000 €
Očakávaný termín realizácie	2012- 2013
Realizátor	Obec

Opatrenie :	Opatrenie č. 5.3.1 Výstavba zariadenia pre športové vyžitie návštevníkov
Názov projektu :	Výstavba tenisových kurtov
Zdroje financovania	fondy EÚ, vlastné zdroje, súkromné zdroje
Predpokladané náklady na investíciu	160000 €
Očakávaný termín realizácie	2016- 2018
Realizátor	Obec, súkromná osoba

12 Monitorovanie a hodnotenie

Monitorovanie plnenia programu hospodárskeho sociálneho rozvoja obce bude proces zameraný na sledovanie rozvoja obce. Pôjde o získavanie informácií o jednotlivých opatreniach obce zameraných na zníženie disparít územia. V prípade neúspešnosti týchto opatrení pripraviť iné opatrenia, ktoré pomôžu k lepšiemu rozvoju obce.

Monitorovanie bude obsahovať tieto činnosti :

- každoročne hodnotenie naplnenie cieľov, stanovených v programe
- spracovanie opatrení na nasledujúci rok
- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov v jednotlivých opatreniach

Tieto činnosti uskutočnené v monitorovaní umožnia nám zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh. Dôležité je sledovanie výstupov, financovanie daných projektov.

Hodnotenie bude vykonávané pravidelne pre meranie efektivity dosiahnutých cieľov.

Hodnotenie sa vykonáva v priebehu realizácie projektov a ich ukončení.

12.1 Harmonogram realizácie

Oblasť/rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Životné prostredie</i>							
<i>Bývanie a sociálna oblasť</i>							
<i>Dopravná a technická infraštruktúra</i>							
<i>Školstvo, šport a kultúra</i>							
<i>Cestovný ruch</i>							

Záver

Program hospodárskeho sociálneho rozvoja obce bol spracovaný ako podporný dokument pre stanovenie priorít a opatrení rozvoja obce Vrbov. Prvou časťou dokumentu je dôkladná analýza stavu územia. Táto analýza sa skladá z prírodných a socioekonomických podmienok obce. Prvá časť nám dopomohla k definovaniu silných a slabých stránok obce. Ukázala nám príležitosti ale naopak aj ohrozenia obce. Súčasťou nej je aj dotazník verejnej mienky, ktorý nám vytvoril obraz o celkovom stave obce.

Základom druhej časti sa stala tvorba vízie obce ako bude vyzerat' v roku 2017. K dosiahnutiu tejto vízie bolo potrebné vytvoriť hlavný strategický cieľ obce. Pre dosiahnutie tohto cieľa bolo potrebné definovať základne prioritné oblasti rozvoja obce. Obec má 5 hlavných prioritných oblastí, ktoré obsahujú ciele a opatrenia obce. Tieto ciele a opatrenia je potrebné plniť pre dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja obce. Výsledkom týchto opatrení je samotná tvorba projektov. Tvorba projektov obce má kvantitatívny charakter, ale kvalitatívny charakter jej chýba. V obci je potrebné zlepšiť tvorbu projektov, aby sa zvýšila úspešnosť projektov. Dôležitým bodom pri hodnotení plnenia programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je monitorovanie. Podľa časového harmonogramu jednotlivých projektov je vypracovaný aj harmonogram monitorovania. Tento harmonogram je potrebné dodržiavať

Vykonateľnosť jednotlivých opatrení a tým dosiahnutie strategického cieľa bude závisieť od mnohých faktorov a to najmä od finančnej náročnosti pre jednotlivé opatrenia. Schválený PHSR, je otvorený dokument, ktorý môže byť doplnený o nové opatrenia. Niektoré opatrenia môžu aj zaniknúť pre dôležitosť iných opatrení v danom čase.

Vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vrbov

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bol spracovaný v súlade so zákonom NR SR č. 539/ 2008 Z.z o podpore regionálneho rozvoja. Vychádzal z Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja. Opiera sa o predložili Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vrbov do roku 2013 a o územný plán obce. Dokument bol schválený obecným zastupiteľstvom obce Vrbov.

Vyhotovitelia PHSR obce Vrbov 2012 až 2018

A blue ink signature of Bc. Tatiana Faltinová.

Bc. Tatiana Faltinová

A blue ink signature of Ing. Jozef Kovalčík.
Ing. Jozef Kovalčík

starosta obce Vrbov

Schválené OZ vo Vrbove dňa 13.6. 2012

Zoznam použitej literatúry

[http ://www.rzlevoca.sk](http://www.rzlevoca.sk)

[http:// www.sazp.sk](http://www.sazp.sk)

Chalupecký, 1996. Dejiny Vrbova

Jedlička, L. – Kalivodová, E. 2002. Zoogeografické členenie: Terestrickýbiocyklus. Mierka 1: 2 000 000. In Atlas krajiny SR. Hrnčiarová, T. red. Bratislava, Banská Bystrica : MŽP SR; SAŽP, 2002, s. 118. ISBN 80-88833-27-8

Lapin, M. a i. 2002. Klimatické oblasti.Mierka 1 : 1 000 000. In: Atlas krajiny SR. Hrnčiarová, T. red. Bratislava, Banská Bystrica : MŽP SR; SAŽP, 2002. s. 95. ISBN 80-88833-27-8

Lukniš, M. a i. 1972.*Slovensko 2 – Príroda*. Bratislava : Obzor, 1972. 920 s.

Mazúr, E. – Lukniš, M. 1980. Geomorfologické jednotky. Mierka 1 : 500 000.In: *Atlas Slovenskej socialistickej republiky*.Mazúr, E. red. Bratislava : SAV; SÚGaK, 1980. s 54.

PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2008-2015

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vrbov do roku 2013

Štatistický úrad Slovenskej republiky, Bratislava. 2011. *Mestská a obecná štatistika*.

Vass, D. a i. 1988.*Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR. 1 : 500 000.* 1. vyd. Bratislava : Geologický ústav Dionýza Štúra, 1988.

Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Kežmarok, 2011

Žemba,1971. 700. Výročie obce Vrbov

Živnostenský register Slovenskej republiky. 2011

